

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Катедра за композицију

Милана Милошевић

Мими

камерна опера

теоријска студија о докторском уметничком пројекту

Ментор: ред. проф. Светлана Савић

Београд, 2023

САДРЖАЈ

1. Увод	3
2. Пут ка опери.....	4
3. Настанак либрета, ликова.....	6
4. Синопис.....	8
5. Музички материјали.....	11
6. Музичка форма.....	65
7. Закључак.....	69
8. Прилози.....	79
9. Литература.....	87

1. УВОД

Опера "Мими" је написана на либрето Љубинке Стојановић према измишљеној причи Милане Милошевић, за вокално-инструментални ансамбл сачињен од три певача - сопран, мецосопран и тенор, камерног гудачког оркестра (4, 3, 3, 2, 1), флауте, обое, кларинета, фагота и хорне и клавира, уз учешће електронике (аудио фајл). Трајање опере је око педесет минута.

Моје интересовање за оперу јавило се на самом почетку основних студија на Факултету музичке уметности. Како током средње школе нисам имала пуно прилика да се сусретнем са оперским стваралаштвом српских композитора, премијере опера *Ко је убио принцезу Монад*, Татјане Милошевић, и *Петроград*, Бранке Поповић, изазвале су велико узбуђење. Иако пре тога нисам присуствовала премијерама оваквих дела, обе опере, које су изведене у кратком временском интервалу, у јуну месецу 2012. године, заинтересовале су ме до те мере да сам свакодневно размишљала о овом музичком жанру. Знала сам да ће опера, једног дана, представљати циљ мог стваралаштва.

Која би била тема моје опере? Да ли би радња била заснована на новом либрету или већ постојећем? Колико јунака би моја опера бројала, ко су они, у каквој су вези и какво је њихово понашање на сцени? На који начин би се развијао музички ток? Да ли поред класичних инструмената чујем и нове звучне боје? Да ли ће опера обавезно имати и сценску реализацију (кореографију, костиме, маске, светло, окружење, реквизите, видео)? Чија боја гласа би била идеална за ово остварење? Ово су само нека од питања о којима сам размишљала дуги низ година.

Знајући да ће опера бити мој докторско-уметнички пројекат, у потпуности сам била сигурна да ће прича, на којој је заснована опера *Мими*, описати један од најдубљих породичних односа, а то је однос мајке и ћерке. На који начин ће њихов однос бити представљен публици, и шта је то, што може пољуљати њихову повезаност? И да ли се то икада може догодити? Свет у којем живимо, у којем Мими и њена мајка живе јесте суров и опасан, али да ли оно највредније, што свако од нас у себи носи - срећа, љубав, вера и нада могу победити реалност данашњице, отуђеност, страх, превару и корист?

Поред односа мајке и ћерке, који представља најбитнији елемент ове опере, подједнако важну улогу има и однос мушког лика опере, Света, који живи у савременом, дигиталном окружењу, са Мими.

Брендирање човека, његово тржишно реализовање у свету производње и потрошње, није, међутим могуће без медијског посредовања. Отуда рекламе, билборди, радио-цинглови, друштвене мреже, телевизијски спотови, креирани у функцији брендирања човека и његовог света. Они представљају производ/слику самих медија. Тржишно присвајање некадашњих субјективних моћи, одвија се посредовањем медија, који у себи комбинују холистичке и индивидуалистичке вредности. Он, Свет, је управо тај који промовише све ово, брендирање Мими, експлоатисање зарад новца и личне славе. Свет покушава да је обмане и заувек угаси светла њеног чаробног света.

Опера Мими за циљ има да прикаже једну, нажалост, не тако лепу слику данашњег друштва, где више не постоји емпатија, љубав и покајање. Али, да ли може сурови свет да унушти нашу веру и љубав према ономе што радимо, за чиме чезнемо и оно о чему сањамо. Да ли је нада та која ће спасити нашу храбру јунакињу Мими и цео свет?

Свако од нас треба да има свој мали, скромни, чаробни свет, у коме је срећан, испуњен и захвалан. Када нас ситуације наведу да одемо из њега, потребно је је позвати га у свест и душу. Иако смо се привремено изгубили, могуће је вратити се себи, оном детету које штитимо и о коме бринемо.

2. ПУТ КА ОПЕРИ

Као што сам већ споменула, размишљање о стварању опере јавило јако давно, још на самом почетку студија. Поред савремених опера *Ко је убио принцезу Монд*, Татјане Милошевић, и *Петроград*, Бранке Поповић, које сам имала прилике да гледам, велики траг на мене оставио је рад музике и аранжмана за *Оперу за три гроша - The Threepenny Opera*, Бертолда Брехта (Bertolt Brecht), 2015. године за театар младих „Театар 5” у Београду. Сусрести се по први пут са сценом, глумцима, мјузиклом, и пре свега савременом опером, створило је нову љубав - према театру. Рад са глумцима и свакодневни разговори са њима, о њиховим осећањима и доживљајима, за мене је представљало чаробно искуство. Могућност да компонујем сонгове на основу атмосфере, као и представљање различитих личности кроз музику, помогли су ми да музичке материјале поставим у директну везу са текстом датог сегмента, али и са претходним и ситуацијама која следе.

Присуствовање пробама које су најпре биле само пробе глуме, дијалога и монолога, без музике, за мене је представљало новину, време које могу да искористим гледајући и замишљајући на који начин музички може да се представи одређена ситуација. Као последица споја глуме и музике јавило се константно размишљање о опери, музичком жанру за који сам знала да ће једног дана постати део мог опуса. Интересантно је да се прича ”Опере за три гроша”, која представља различите сталеже друштва, приморане да буду у блиској вези и зависни једни од других, разликује од тематике многих опера које сам до тада имала прилике да слушам. Она је дело епског карактера које говори о људима и њиховим жељама да успеју у свету када се људски квалитети најмање вреднују и које доводи у питање конвенционалне идеја о имовини и самом друштву. *Како успети у свету где пријатељство, поверење и љубав губе смисао зарад интереса? Шта је потребно урадити човеку да би у њему пробудио примитивни инстинкт самоочувања?*¹ Ово су само нека од питања на која ликови Брехтове опере одговарају, али такође и питања која се постављају у камерној опери *Мими*.

Рад на музици и аранжману за *Оперу за три гроша*, у многоме је утицао на мој даљи стваралачки пут. Посматрајући свет око себе, информације које нас свакодневно окружују, пласирањем на различите начине у одређеном временском периоду, утицало је на креирање текста и музике композиције *Минијатуре*, које су настале исте године, 2015. Размишљање о музичким материјалима, као и односу текста и личног израза, овде сам амплификовала употребом несвакидашњег текста. Управо су исечци из реклама, огласа, билборда, послужили за текст на којем су засноване *Минијатуре*. Могућност да сама креирам и промовишем различите садржаје и емоције, за мене је представљало велики изазов. Као што је у овом делу машта била пресудна, тако је и у опери *Мими*, машта креирала једну нову причу, чија је једна од главних тема сусрет и комуникација савременог човека у стварном и дигиталном свету, са самим собом и сопственим одразом у комплексном друштвеном контексту.

Подједнако важно искуство везано за медијум опере доживела сам 2021. године, када сам радила оркестрацију и адаптацију опере *Кнез Иво од Семберије*, Исидора Бајића, према истоименој драми Бранислава Нушића, која је била докторски уметнички пројекат диригента Јелене Тракиловић. Иако је ова опера једна од наших првих опера и у музичком смислу је веома једноставна, допринела сам аранжману, освеживши га

---

¹ <https://hocupozoriste.rs/predstave/opera-za-tri-grosa-teatar5>

различитим техникама свирања. У партитури која је тотално избледела било је потребно разјаснити саме хармоније, па и мелодијске линије, све на основу једног јединог снимка - премијерног извођења из 1974. године.

3. НАСТАНАК ЛИБРЕТА, ЛИКОВИ

Трагање за идеалним либретом овог музичко-сценског дела, трајало је доста дуго. Идеја о радњи опере, какву сам замишљала, није одговарало ни једној радњи и драматургији са којом сам до тада имала прилике да се сусретнем. Либрето за камерну оперу *Мими* настао је као плод сарадње са драматуршкињом Љубинком Стојановић. Љубинка ми је помогла да своју замишљену причу и сваки њен детаљ претворим у стварност. Рад је трајао дуго, постепено, обема се у међувремену ”догађао живот”, и на неки начин тема и садржај саме приче расли су и сазревали заједно са нама.

У почетку сам Љубинки слала скицу музике, како би имала увид у моје музичке идеје. Она би ми послала део текста, на који сам даље компоновала и опет њој послала звук. Онда бисмо размениле утиске и идеје, шта недостаје, шта је вишак и како даље. Могу рећи да су музика и текст доста дуго настајали интерактивно, све до последњих сцена, када је свака од нас била у свом креативном замаху, а композиција је ”живела свој живот”. Овим мислим да је већина музичких материјала, као и нови стихови који су стизали, већ били условљени драмском радњом и све се убрзавало ка крају.

Прича о Мими генерише у себи већину тема које су део сваког човека данас, тему одрастања, осамостаљења и процеса доношења одлука једног танкоћутног бића каква је јунакиња Мими. Њен лик представља симбол љубави, радости, вере и наде. Она жели да се осмели, одважи и одговори снажном пориву да се бави уметношћу. Чедна је и искрена, и само жели да урони у тај чудесни, снолики свет уметности који за њу представља испуњење свих жеља, али и једини истински смисао постојања.

Мимина мајка, брижна и стабилна, осећа рањивост своје ћерке и покушава да је заштити. Али, може ли ико да нас спасе од нашег усуда и онога што одлучимо да учинимо? Иако знајући да Мими не жели да изађе из свог слатког света, мајчина жеља, у дубини душе, јесте да Мими ипак упозна свет и успе, јер свој таленат не може задржати само за себе. Мајчински инстинкт говори јој да не жури, и да не верује

свакоме. Она је та која представља симбол ослонца, снаге и мудрости. Сломљена због одласка и губитка ћерке, али одлучна у надању да ће је поново видети, упорно чека и чека.

У Мимином покрету, у одлуци да следи свој пут, она сусреће мушкарца, савременог човека, који јој нуди све што она мисли да жели: позорницу, рефлекторе, окркестар, премијеру, турнеју, популарност, живот у стварном и дигиталном свету. Он, Свет, препознаје њен дар и нуди јој сан о љубави и слободи. Али, није све онако како је у њеној машти. Он је заводник и обмањивач, који вешто користи њену наивност, експлоатише њен дух и тело за најниже потребе. Она постаје роба. Мими схвата своју позицију и одлучује да се избави. И поново, снага њеног карактера помаже јој да не одустане и успе да се избави из мрачне ситуације у којој се нашла.

Да ли се Мими вратила и избавила од макроа и злостављача? Или је побегла на једино место у којем је заиста жива, а то је њен свет и маште и снова који је чува од реалности? Да ли је нестала, изгубила се и постала само сан њене мајке? Или је све ово само метафора одрастања и самоспознаје једног бића у којем су њих троје, Мими, Мајка и Свет заправо репрезентације Ега, Ида и Суперега?

Свет у којем живимо јесте суров. Вртоглава експанзија електронских медија, пре свега телевизије, а затим и видеа, мења генерални приступ култури, претварајући је у гигантску индустрију забаве, чији је крајњи продукт - како критички примећују Адорно (Adorno) и Хоркхајмер (Horkheimer) у „Дијалектици просветитаљства” - осим хомогенизованог културног производа, и медијски схематизирана свест.² Интересовање за технологију, изван експертских и научних кругова, постало је масовно управо захваљујући њеној примени у домену медија и индустрије забаве, а нешто касније и у делокругу аплицирања унутар тзв. „креатвних индустрија”. Интелигентни телефони, феномен мултимедије и популарне друштвене мреже „приближиле” су технологију савременом кориснику/корисници; штавише, она му/јој се данас ћини ближом него икада раније, будући да у великој мери одређује актуелне стилове живота.³

---

² Дивна Вуксановић, *Филозофија медија 1: онтологија, естетика, критика*, стр.26.

³ Дивна Вуксановић, *Филозофија медија 3: онтологија, естетика, критика*, стр.43.

Нове технологије, се чине, у већој мери него пре, контрконститутивне за човеков/женин нови „идентитет” и тзв. виртуелно окружење, као и за утопијске конструкте његове/њене како прошлости, тако садашњости и будућности.⁴

Он, Свет живи и ради у том свету, свету електорнских медија, друштвених мрежа, и жели да створи Мимин нови идентитет у тзв. виртуелном окружењу. Али, да ли је то све тако безазлено и безопасно?

Потпуно је јасно да је време када се радња догађа, садашње. Могућност разумевања и тумачења овог оперског дела остављена је публици и њеном личном доживљају. И у тој отворености у целовитости, Мимин сан се остварује. Уметност оплемењује, барем на тренутак, горку истину о свету у којем живимо.

4. СИНОПСИС

Сцена I

Упознајемо се са Светом, који тражи главну јунакињу, Мими. Мими као да се буди, жели да чује и види свој мили, чаробни свет.

Мими машта о новом животу, о одласку и мисли да је спремна. Мајка представља реалност, покушава да јој укаже на то да ипак није спремна, и да се ништа без труда не може постићи.

Сцена II

Свет полако упознаје Мими и ослушкује шта је то што може да му понуди. Покушава да је очара својим савременим језиком у дигиталном свету употребом различитих енглеских речи, које Мими нису познате. У том тренутку мајка ослушкује и мало тога разуме, али и даље размишља да краћи пут до успеха ипак није добар.

Појављује се Мими, која у својој арији описује своју жељу и чежњу да дотакне свој свет. По први пут, тако близу, Свет јој прилази и покушава да придобије њено поверење, певајући њену песму заједно са њом.

Сцена III

---

⁴ Ibid.

Да ли је то био само сан? Иако је не види, Свет је дозива да пође са њим. Мими, знајући да јој он нуди много тога, ипак не може да остави своје све. Покушавајући да јој објасни како функционише свет и да треба да му верује, објашњава јој како функционише његова реалност. Мими, наравно, ништа не разуме, јер то није њен свет, није упловила у стварност савременог човека, већ је сама, закључана у својој шкољки.

Уцена је следеће са чиме располаже Свет, „или они или ти, или она или ја”, нема више времена и жели да оде. Нешто највредније што има Мими јесте управо њен свет, који не жели да напусти тек тако, без опроштаја. Свет све више и више открива, али Мими и даље не разуме, све док Свет не спомене да први корак сваке балерине, уметнице почиње потписом. Мими, обузета и заокупљена мноштвом информација и омамљена од стране Света, несвесно потписује уговор. Ускоро схвата да је обманута и преварена, али не знајући шта је чека, у страху пише писмо мајци: ”Шансу ми дај, мајчице мила, пусти ме да шансу себи дам. Праштај ми мајко”.

Одлазе. Свет је успео да придобије њено поверење и наговори да пође са њим, али да ли ће Мими испунити његова очекивања, и урадити све што он пожели?

Сцена IV

Мајка се буди и описује свој „страшан сан”. У њему види Мими, како одлази и држи тешке кофере у коме је спаковала цео свој живот, покушава да је стигне али не успева. Буди се и схвата да је сан постао јава. Чита опроштајно писмо од њене порцеланске девојчице и иако брине, верује у њену снагу, верује да ће се жива и здрава вратити кући.

Покушава да је позове и веза се успоставља. Мими, сада уморна и не толико срећна, уверава је да је све у реду. Мајка, као и свака мајка, зна, осети и страхује да Мимине речи нису истина. Управо тако, сурови свет узео је под своје, Свет је узео под своје. Њено време је сада његов новац. Њен живот су сада улице, уличне мачке и пацови, шопинг мол и тупи бол. Мими пуно ради, али док плеше све је лепше, на тренутак оживи свој свет и све у њему и верује да ће бити боље. Сања неки слатки крај.

Сцена V

Али ту је он, Свет, да је подсети да не машта превише, већ да ради и ради. Мими се теши да и није толико лоше и да је могло бити и горе. Бори се са тешким мислима, шта

је истина, а шта само сан. Свет незадовољан послом који обавља Мими, у коју је инвестирао, говори јој да иде и Мими то заиста и учини.

Сцена VI

Мајка верује да ће се Мими вратити, недостаје јој и замишља да разговара са њом, да су заједно. Мими говори да је у свету хладно, тамно и ратно, а мајка изговара као молитву „да све лоше од ње буде што даље”. Мими говори како је последњи цвет у њеном свету убран.

Сцена VII

Мими описује своја осећања, плашећи се да мајка не примети њен чемер и јад. Теши и бодри себе, јер зна да је јака, корак по корак устаће Мими. Присећа се лепих тренутака детињства и машта о повратку кући. Покушава да заборави све, али да ли ће њена младост успети да јој да снаге?

Сцена VIII

Мајка, сада сломљена од бола, једног зимског јутра усред олује, угледа девојку. Одмах помисли да је то њена Мими, али се и нада се да то ипак није она и да је сада у топлој дворани. Мајка силази по странкињу. Мими, Мајка и Свет певају горке стихове о Миминој истини.

5. МУЗИЧКИ МАТЕРИЈАЛИ

Различитост музичких материјала у опери Мими условљена је драмском радњом. Иако либрето у великој мери утиче и на креирање музичке форме, постоје одсеци који показују нешто сасвим супротно.

На самом почетку композиције налази се увод, чија се хармонска једноставност постепено усложњава. Није случајно, што се тон гес у деоници обое, јавио баш на почетку композиције. Обоа, која има изузетно јасан и продоран, а такође и таман, мистериозан и благ звук, доноси један усамљени лежећи тон, који представља врло битан мотив у овој опери. То је Мими, сама у свом свету, баш као и тај један једини тон (Пример бр. 1). Као што Мими полако открива свој свет, тако се и музички ток постепено усложњава. Дешава се раслојавање, музичког материјала у групи дрвених дувача, који бивају обојени флажолетима и пицикатором у деоницама првих виолина.

Пример бр. 1 (1-6т.)

Постепени покрет мале секунде наниже, као и скок умањене квинте наниже, односно прекомерне кварте навише, из примера бр. 1, престављају још неке су од главних мотива Прве сцене. Приметићемо и да је још једна од битних карактеристика завршетка већине мотива, како у деоницама инструмената, тако и у вокалним деоницама, мелодијски покрет мале секунде наниже (Пример бр.2).

Пример бр. 2 (мелодијски покрет мале секунде у деоници Света и Мими)

Такав завршетак, интервал мале секунде који се разрешава у интервал чисте кварте, примећујемо и у тактовима 14 и 15, који припремају појаву новог тематског материјала у клавиру (Пример бр.3).

Пример бр.3 (завршетак прве фразе у дувачима и виолинама, и појава нове у дувачима, клавиру, виолинама и виолама)

The image displays a musical score for Example 3, spanning measures 12 to 15. The score is arranged in a standard orchestral format with the following parts from top to bottom: Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet (Cl.), Bassoon (Bsn.), Horn (Hn.), Piano (Pno.), Violin I (Vln. I/1), Violin I (Vln. I/2), Violin I (Vln. I/3), Violin I (Vln. I/4), Violin II (Vln. II/1), Violin II (Vln. II/2), Violin II (Vln. II/3), Viola 1 (Via. 1), Viola 2 (Via. 2), and Viola 3 (Via. 3). The score is in 4/4 time and features a key signature of one sharp (F#). The first phrase concludes in measure 14 with a half note interval of a minor second (M₂) in the woodwinds and violins, which resolves into a perfect fourth (Ч₄) in measures 14 and 15. This resolution is highlighted with pink circles and arrows. A section starting in measure 14 is marked with a box labeled 'A', indicating the beginning of a new theme. This new theme is characterized by a half note interval of a perfect fourth (Ч₄) in the woodwinds and violas, also highlighted with pink circles and arrows. The piano part features a sequence of chords in measures 14 and 15, highlighted with green boxes. Dynamics include piano (*p*), piano-piano (*pp*), and piano-pianissimo (*ppp*). Performance instructions such as *pizz.* (pizzicato) and *arco* (arco) are present. The score concludes with a repeat sign in measure 15.

На сличан начин креиран је даљи музички ток, благо треперење акорада у виолинама и виолама подржано је употребом акцентованих акорада у клавиру (Пример бр. 3, 19-21т.), док деоницу леве руке клавира, подржавају виолончело и контрабас (Пример бр.3а, 25т.). Смирење мзичког тока одвија се изостанком акцентованих акорада, у деоници десне руке клавира и одласком гудача у fade-out, који припрема појављивање Света (Пример бр.3а, 29т.).

Пример бр.3а (хармонија виолина подржана клавиром десне руке и хармонија леве руке клавира подржана виолончелима и контрабасом, 22-28т.)

The musical score for Example 3a, measures 22-28, is presented below. It features a piano accompaniment and a string section consisting of Violins I/II, Violas, Violoncello, and Double Bass.

Piano (Pno.): The right hand plays a melodic line with accents and triplets, while the left hand provides harmonic support with triplets. Dynamics include *p*, *mf*, and *p*. A box highlights the left-hand accompaniment.

Violins (Vln. I/II 1-3): Violins I and II play melodic lines with accents and triplets. Dynamics range from *p* to *pp*. Violins I/II 2 and 3 play supporting parts with *pizz.* (pizzicato) markings.

Violas (Vla. 1-3): Violas 1 and 2 play melodic lines with accents and triplets. Dynamics range from *p* to *pp*. Viola 3 plays a supporting part with *pizz.* markings. A "fade out" instruction is present for the violas.

Violoncello (Vc. 1-2) and Double Bass (Db.): The cello and double bass provide harmonic support with *p* dynamics. A box highlights the double bass part.

Свет, током целе опере, показује своју личност као двоструку - нараторску и солистичку. Његовом појавом, налазимо развијенију мелодијску линију у дувачима, која представља развој оних са почетка композиције (Пример бр.4).

Пример бр.4 (мелодијске линије у дрвеним дувачима, 37-41т.)

The image shows a musical score for five woodwind instruments: Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet (Cl.), Bassoon (Bsn.), and Horn (Hn.). The score covers measures 37 to 41. The Flute part is the most active, featuring melodic lines with dynamic markings of *p* (piano) and *mf* (mezzo-forte), and articulation such as slurs and trills. The Oboe, Clarinet, Bassoon, and Horn parts provide harmonic support with sustained notes and occasional melodic fragments. The time signature is 4/4.

Комбинацијом две улоге Света, ствара се утисак појаве два лица: једног који јасно поставља питања публици (Ко је она? Зашто се скрива? Да ли бежи? Или некога тражи?) и другог, који уплашено представља ехо првог (Ко је она? М... Она), и који се временом осмели и остане сам (Пример бр.5). Разрада тематског материјала догађа се управо овде, понављањем и усложњавањем музичког тока како у оркестру тако и у деоници Света.

Пример бр.5 (деоница Света и Мими, 32-67т.)

СВЕТА *p* Ко је о - на? *mf* Зашто се скрива? Или некога тражи? Ко је о - на? М... И зашто она?

СВЕТА 37 *p* Шта је то гони? Можда тражи спас? О - на. Како вам се то чини? Ко је она? Зашто се скрива? Како вам се то чини? *p* Мо

СВЕТА 41 *mf* - ја Ми... *mf* Мо - ја Ми... Мо - ја

МИМИ 47 *p* М... *p* М... *p* Ми... *p* Мо - ја

СВЕТА *p* Мо - ја

МИМИ 52 *mf* Ми... *mf* Ми... Мис-лим да... *p* М...

СВЕТА *p* М...

МИМИ 58 *p* Мис - лим да... *p* Мо - ја *mf* Ми - ти

СВЕТА 62 *mf* ми - сли да зна. И зна. Само треба да се сети. Да се пробуди да полети.

Одређене „лајт” мотиве везујем за одређена дешавања, ликове и речи. У првој сцени имамо неколико „лајтмотива” који су искључиво везани за одабране речи. Отуда „лајтмотив” Света, речи Моја М...(Мими) специфичан по покрету мале секунде и скоку

мале сексте наниже, и „лајтмотив” Мими, који доноси скок прекомерне кварте наниже и повратак у исти, који се везује за реч Ми... и Мислим да. (Пример бр.6).

Пример бр.6 („лајтмотиви” речи у Првој сцени)

Свет 43т. Мими 53т. развиј 57т.

Мо - ја Ми... Ми... Ми... Мис-лим да

Смирење музичког тока, постепеним изостављањем мелодијске линије, наговештава Мимин улазак. Сада се коначно Мими и Свет упознају, доношењем једноставних фраза засноване на једном или два тона, са текстом заснованим на почетном слогу „ми”, речи „мислим” (Пример бр.5).

Рад са мотивским материјалом који се јавља у Првој сцени, и који ће у даљем музичком току бити представљен дословно или вариран налази се у следећим примерима. (Примери 7, 7а, 7б, 7ц).

Пример бр. 7 (Мотив „а”)

а) 34т. а1) 72-73т. а2) 85т.

Пример бр. 7а (Мотив „б”)

б) 39т. б1) 74т. б2) 78т.

Пример 7б (мотив „б”, у дрвеним дувачима 37-41т.)

Пример 7ц (мотив „ц” и варијација мотива „б”, у дрвеним дувачима 75-78т.)

Нов тематски материјал јавља се у наредном одсеку, одсеку Б (68-104т.) и подељен је по групама инструмената. Деоницу клавира, коју представљају високи акорди, подржавају виолине које су подењене на pizz. и arco. Деоницу баса и леве руке клавира, подржавају хорна, виоле, виолончела и контрабас (Пример бр.8), док дрвени дувачи на сличан начин доносе раслојавање мелодијске линије као и у претходном одсеку (Пример бр.7б, 7ц, 8). Поменути нови тематски материјали доприносе новом мистериозном карактеру, који приказује тражење Мими и Света.

Пример бр.8 (нов тематски материјал одсека Б, 68-74т.)

68 **D** ♩=56

Fl. *p*

Ob. *p*

Cl. *p*

Bsn. *p*

Hn. *p* con sord.

Pno. *p*

MIMI *mf*
Gde si? Gde si? Gde si? Gde... si?_

SVET
Kako naći nešto što nikada niste imali? Kako znati? Kako se setiti? Njeni tehani su meki i mirisna je trava. Lakše je nego što misli. Mimi, princeza prava.

Vln. I1 *p* pizz.

Vln. I2 *p* pizz.

Vln. I3 *p* pizz.

Vln. I4 *p* pizz.

Vln. II1

Vln. II2

Vln. II3

Vla. 1

Vla. 2

Vla. 3

Vc. 1 *p*

Vc. 2 *p*

Db. *p*

Даљи музички ток, који остаје непрекинут све до самог краја одсека, представља комбинацију познатих материјала и употребу нових. Клавир доноси сталну пулсацију помоћу шеснаестинских триола (Пример бр.7, варијација мотива „a”-„a2” мотив). Дувачи сада учествују у хармонској подлози, док гудачи поред хармонске подлоге доносе и акцентоване акорде које имају задатак да пољуљају непрекинути музички ток који траје све до краја одсека (Пример бр. 9).

Пример бр. 9 (кулминација одсека Б 97-98т.)

The musical score for Example 9, measures 97-98, is presented in a multi-staff format. The instruments included are Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet (Cl.), Bassoon (Bsn.), Horn (Hn.), Piano (Pno.), MIMI, SVET, Violins I-IV (Vln. I/II), Violas I-III (Vla. 1/2/3), and Cellos/Double Basses (Vc. 1/2, Db.).

Key features of the score include:

- Piano Part:** A continuous triplet pulse is highlighted with a pink box, starting in measure 97 and continuing through measure 98. The dynamic marking is *p*.
- String Parts:** Violins I, II, and III, and Violas I, II, and III play accented chords, which are highlighted with purple boxes. The dynamic marking is *mf*.
- Woodwind Parts:** Flute, Oboe, Clarinet, and Bassoon parts are shown, with dynamic markings of *fp* and *p*.
- Vocal Parts:** MIMI and SVET parts are included, with lyrics: "Ne že - lim Ne že - lim [Ali ti je on.]".

Приликом успостављања непрекинутог музичког тока, док Мими и даље тражи Свет, или ипак тражи њен свет, он објашњава каква је Мими: „Принцеца плава. Црвена и жута. Бела као божур. Може бити све што пожели. Срна или пуж.” (Пример бр.5, 75-77т.), какав је њен свет: „Њен свет, мек као трбух остриге сијају јој на длану. Све је њено само кад би знала. Да није сама у свом бисеру. Закључана”. Мими ипак проналази свој свет и како музички ток иде ка кулминацији, она спознаје шта је њен свет „Читав свет си ти. Мој мили. Или ниси?!”, шта жели: „Желим да чујем. Да видим, да осетим. Мој свет”.

Након кулминације, као ехо последњег tutti акорда *fp*, остаје звучање октаве тона „е” у виолончелима и контрабасу, чије се звучање такође изгуби пред сам крај. (Пример бр.10).

Пример бр.10 (крај одсека Б, распад материјала у клавиру и потпуна тишина 99-103т.)

The image shows a musical score for Example 10, which is the end of section B. The score is arranged in a standard orchestral format with the following parts from top to bottom: Piano (Pno), MIMI (soprano), SVET (soprano), Violins I (Vln. I/1-4), Violins II (Vln. II/1-3), Violas (Vla. 1-3), Cellos (Vc. 1-2), and Double Bass (Db). The piano part features a complex texture with triplets and a dynamic marking of 'p'. The vocal parts (MIMI and SVET) have lyrics in red boxes: 'moj slavk... moj divn... CAROBNI', 'SVET', 'Zelim da cujem i vidim', 'ili ipak...', and 'Ne zdi...'. The cellos and double bass part has a green oval highlighting a specific musical phrase.

Дељење мотива „триоле” из клавира, и постепено изостављање тонова из тог мотива, доприноси тоталном нестајању музичког тока, који заиста нестаје, на текст који Мими сада изговара „Али ту је он, мој слатки... мој дивни.. ЧАРОБНИ СВЕТ.” (Пример бр.5). Мими сада у потпуној тишини изговара речи „Желим да чујем и видим или ипак...” И ту је Свет, који се појављује ниоткуда, и изговара реченицу „Не жели”. Свет током овог одсека има улогу наратора, и његова улога се не мења до самог краја (Пример бр.10)

Сцена II

Иако темпо са почетка II сцене Larghetto ($\text{♩}=60$) представља умерени темпо са доста широким покретом мелодија, овде то није случај. Свакако да шеснаестине, које се јављају великим делом утичу на покретљивост музичког тока, али такође и врста мотива, начин извођења као и динамика доприносе додатној покретљивости. Није сасвим случајно што баш флаута доноси шеснаестинске, виртуозне мотиве. Као веома спретан и најпокретљивији инструмент у оркестру, свирајући триолски мотив са октавним преломом у екстремно високом регистру, може се повезати са покретом или плесом који Мими жели да спозна. Употреба четвртинских и осминских пауза између тонова кратког трајања даје нам осећај слободе, могућност да размишљамо, јер нам је то преко потребно после густе фактуре и прилично хармонски засићеног звука краја I сцене (Пример бр.11).

Пример бр. 11 (104-110т.)

The musical score for Example 11, measures 104-110, is presented in a standard orchestral format. It includes parts for Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet (Cl.), Bassoon (Bsn.), Horn (Hn.), Piano (Pno.), and Mimi. The tempo is marked as Larghetto ($\text{♩}=60$). The key signature is E major. The flute part is the central focus, featuring a triplet motif (M₂) in the upper register, highlighted with pink boxes. The piano part provides harmonic support. Mimi's vocal line is at the bottom with lyrics in Serbian.

Je-dva će-kam _____ će kam _____ da se pru-ži Taj pri-vi ko - rak. _____ Moj pr-vi

Интересантно је споменути да, како музички ток одмиче, спознајемо више „формација” дувачких инструмената. Они мењају свој наступ у зависности од тога шта је потребно гласу, у овом случају Мими, пошто она носи сам почетак овог одсека. Њихова улога је некада мелодијска, а некада акордска. Врло брзо након што чујемо брзе шеснаестинске мотиве, који посећају на плес и покрет, наступа застој. Али, тај застој не прави и застој комплетне музичке слике, јер је глас тај који је наставио покрет, а акорд у дувачима је ту да га хармонски подржи. Иако флаута, на почетку има покрет мале секунде наниже, а након ње скок, глас обрнуто излаже мотив: прво скок (који је сада измењен, уместо прекомерне октаве имамо скок чисте квинте у истом смеру), а затим покрет мале секунде наниже. Овде такође можемо уочити да се све три фразе завршавају управо карактеристичним покретом мале секунде наниже (Пример бр.11).

Развој музичког материјала огледа се у комбинацији мелодијског покрета и акордског блока. Сада, они заједно у кратким нотним вредностима свирају акорде подсећајући на игру фанфара. Убрзо, они проналазе своје место у *rizz.* гудачима, што је веома битан тренутак када се фактура потпуно мења, неочекивано, јер припрема улазак Мама (Пример бр.12). Промена фактуре, очигледна је уласком клавира, са специфичним „поквареним” тремолом, који пулсира и нагло застаје када Мама пева. Специфичност овог одсека доноси деоница Мама, која комбинује речитатив и певање. Њен наступ је врло директан и конкретан, она је била ту, и слушала све што су Свет и Мими причали. На самом почетку упозорова је да се све треба стећи заслужено, не преко ноћи, већ радом и науком.

Пример бр. 12 (мотив „поквареног” тремола у клавиру и речитатив Мама 126-129т.)

The image shows a musical score with three staves. The top staff is for Piano (Pno.) and contains a tremolo of sixteenth notes, marked with *mf* and *p*. The middle staff is for MAMA and contains a recitative-like melody with lyrics: "Za-ra-di-ti, u-ra-diti u-re-di-ti na-u-ći-ti sve-po-pi-sa-ti-pa". The bottom staff is for MIMI and is mostly empty. A red bracket highlights the first measure of the piano part and the first note of the MAMA part.

Припрему уласка дувача представља дељење и распад шеснаестинских триола у клавиру, који се све ређе појављују, а након тога, као бљесак понаво појаве, и затим

поново нестану (Пример бр.13). Овакав врло луцкаст плес наставиће се све до самог краја овог одсека (до 138т.), када наступа потпуно нов карактер музичког материјала.

Пример бр. 13 (распад материјала у клавиру и улазак дувача 120-125т.)

Musical score for Example 13, measures 120-125. The score includes parts for Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet (Cl.), Bassoon (Bsn.), Horn (Hn.), and Piano (Pno.). Measures 120-125 show a transition where the piano part plays a triplet pattern (mf, p, mf, mf) while the woodwinds enter with a triplet melody (p).

У даљем музичком току видимо разраду тематског материјала у дувачима (Пример бр. 14). Појављује се Мими, која говори да је спремна да оде, и да је Он, све ближе и ближе, на корак од ње.

Пример бр. 14 (разрада тематског материја у гудачима, 130-133т.)

Musical score for Example 14, measures 130-133. The score includes parts for Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet (Cl.), Bassoon (Bsn.), and Horn (Hn.). Measures 130-133 show a development of the woodwind theme, with the flute, oboe, and bassoon parts highlighted by pink boxes. The piano part is marked mf.

Пред крај овог одсека, јавиће се још неколико „лајтмотива” у деоницама гудача који се више пута појављују у току опере: поступно линеарно кретање мелодије навише које у већини случајева претходи тремолу, и украс мале секунде у виолончелима и контрабасу (Пример бр.15).

Пример бр.15 (линеарно кретање мелодије навише, тремоло и украс мале секунде 134-138т.)

The musical score for Example 15 is a string ensemble score for Violins I and II, Viola, Violoncello (Vc. 1 and 2), and Double Bass (Db.). The score is in 3/4 time and features a melodic line in the Violin I part that rises linearly. A red box highlights a specific melodic motif in the Violin II part, and a blue box highlights a similar motif in the Violoncello part. The score includes various performance markings such as pizz., arco, mf, pp, and p.

Један од главних мотива, који ће се јавити и касније у току новог одсека Б, у оквиру ове сцене је представљен у Примеру бр. 16.

Пример бр.16 (развој мотива у дрвима, у оба одсека ове сцене)

111-112г. 114-115г.

127г. 130г. 157,159,162г.

Наредни одсек доноси нов тематски материјал у деоници клавира, који је врло карактеристичан по великом регистарском распону између гласова, подржано лежећим акордима у виолинама који представља наставак звучања претходног одсека. Мистериозан, мрачни звук клавира припрема улазак Света, који комбинује речитатив и певање (Пример бр. 17).

Пример бр.17 (нов тематски материјал у клавиру, речитатив и певање Света 139.146г.)

Pno. MIMI SVET

mf *mf* *mf* *p* *mf*

Ko-li-ko je te - žak san? Gram? Šta to mo-žeš da mi daš? Dok sa njaš

Свет започиње одсек речитативом: „Колико је тежак сан? Грам? Шта то можеш да ми даш? који убрзо прелази у певање које припрема „лајтмотив” речи „Моја Ми...” (Пример бр.6, а сада ће се јавити у такту 148). Иако Свет покушава да се додвори Мими, причајући на начин који само она зна, убрзо уводи и нове термине дигиталног света, који Мими нису познати „Enter Tab Home, F1 F3 F7, Insert, Backspace, Delete, Shift F4, Esc Home End...”

Поред новог тематског материјала у клавиру, јавља се и нов, вирозни мотив, карактеристичан по скоку умањене октаве наниже, који се најпре јавио у деоницама флауте и обое, а након тога, у клавиру (Пример бр.18).

Пример бр. 18 (виртуозни мотив и његов развој у деоницама флауте и обое: 146, 147, 152т. и клавира: 156-166т.)

The image shows four musical staves in treble clef with a 3/4 time signature. The first staff contains three measures: a) 146т. (a triplet of eighth notes), a1) 147, 152, 174т. (a triplet of eighth notes with an 8va marking above), and a2) 156т. (a triplet of eighth notes with an 8va marking above). The second staff contains one measure: a3) 161-162т. (a triplet of eighth notes with an 8va marking above). The notes are mostly eighth and sixteenth notes, with some slurs and accents.

Мотиви у овом одсеку нису искључиво везани за један инструмент, већ врло брзо током овог одсека мењају своје место. Поред мотива из примера 18, који се неизменично јавља у деоницама дувача и клавира, уочавамо и акорде из примера 17 који такође мењају своје место. Више се не јављају у дувачима (они сада свирају акорде у дужим и краћим нотним вредностима), као што је то био случај у претходном одсеку, већ је њихово место у гудачима. Међутим, виолончела и контрабас не учествују у овим акордима, већ по први пут доносе вирозне шеснаестинске мотиве надовезујући се једни на друге. (Пример бр.19). Примећујемо и појаву мотива раслојавања мелодијске линије у гудачима (Пример бр.15) који је вариран и регистарски проширен у 147-148 такту. Управо овај мотив, раслојавања, припрема улазак Маме, која поново, на сличан начин као и у претходном одсеку покушава да јој објасни да не ваља ићи краћим путем: „Преко прече, наоколо ближе. Буди мирођија. Не ваља!“.

Пример бр. 19 (разрада тематског материјала 158-161т.)

29

MAMA *mf* Pre - ko pre - če, na-o-ko-lo bli - že bu - di mi-ro - di - ja, ne va-lja, ne va-lja, *mf* *acc. 1*

SVET *mf* Caps... Lock Caps Lock. Ne-ma za-va-ra - va - nja, ne-ma ne - ma za-va

Violin I/II/III *p*

Cello I/II/III *mf*

Double Bass *p*

Violin I *p*

Violin II *p*

Violin III *p*

Violin I/II/III *p*

Violin I *p*

Violin II *p*

Violin III *p*

Cello I *mf*

Cello II *mf*

Cello III *mf*

Double Bass *p*

Припреми репризе материјала великог регистарског распона у клавиру, претходи кулминација која се успоставља када Свет изговори „Нема те пречице, све на свету речице, уливају се у...”, које уједно припрема и Мимин улазак. Мајка убрзо нестаје, а са сцене се и Свет повлачи, Мими остаје сама.

Реприза тематског материјала са почетка овог одсека (мотив великог регистарског распона у клавиру), а након тога постепено нестајање мотива и појава већ познатог линеарног раслојавања у виолинама, припрема Мимину арију. Поред главног мотива арије, материјала десне руке клавира, који води порекло из мотива „октавног прелома”, представљеног у примеру 15 (варијација мотива „а2”), озвученог тремола трозвука у *pp* динамици, јавља се и вариран мотив акцентованих осмина из примера 9 (Пример бр.20).

Пример бр.20 (Мотив Мимине арије и мотив акцентованих осмина из Прве сцене)

The image shows a musical score for Example 20. At the top, the piano part (Pno.) features a continuous triplet pattern highlighted with a pink box. Below it, the vocal parts for MIMI and SVET are shown with lyrics in Serbian. The MIMI part has lyrics: "i dva lak-ta Go - rim, si - jam ne sta-jem Ne pre sta - jem.. go-rim si - jam, ne...". The SVET part has lyrics: "O..... go-rim si - jam, ne...". The orchestral part includes staves for Violins I and II (Vln. I/1, I/2, I/3, I/4, II/1, II/2, II/3), Violas (Vla. 1, 2, 3), Violoncello (Vc. 1, 2), and Double Bass (Db.). Blue boxes highlight specific passages in the violin and viola sections, showing dynamic markings like *mf* and *p*.

Смирење музичког тока остварује се потпуним изостајањем мотива представљених у примеру 20, када остаје клавир сам, са повременим појавом акорада у *pp* динамаци, као са почетка одсека.

Док речитатив у опери и држим вокално-инструменталним облицима остварује бржи ток текста и радње, арија је застој који даје прилике за богату музичку обраду, за израз емотивног стања у датом тренутку, за музичко-психолошку карактеризацију

личности.⁵ Управо тако, Мимина арија описује њена осећања и њен први корак одласка ка Свету: „Ја сам твој океан, и риба, на дну, твоја мала принцеза, са антеном дугачком”. Ово представља први прави корак ка Свету, Мими која се, по први пут директно обраћа Свету, схвативши какво место она у његовом срцу заузима. Он, јој се, придружује, у намери да потпуно придобије њену пажњу и поверење, понављајући Мимине речи: „Горим, сијам, не стајем. Не престајем”, након чега Свет последње стихове арије пева сам „Мој електрични облак си ти, моја Ми...” (Пример бр.21).

Пример бр.21

185 *f* *mf*
 МИМИ Го - рим, си - јам не ста - јем Не пре ета јем...
 СВЕТ О...
 189 *p* *mf* *f* *mf*
 МИМИ ...ста јем не пре - ста - јем не пре - ста - јем. Го - рим, си - јам не ста - јем Не
 СВЕТ ...ста - јем Не - ста - јем. О...
 193
 МИМИ пре - ста јем, - го - рим.
 СВЕТ го - рим. Мој е - лек - три - чни
 197 *rit.*
 СВЕТ о - блак о - блак си ти мо - ја Ми...

⁵ Душан Сковран, Властимир Перичић, *Наука о музичким облицима*, стр.330.

Сцена III

Слично оркестарском уводу са почетка опере, креиран је и музички ток оркестарског увода ове сцене. Присетимо се, обоа је доносила један усамљени лежећи тон, врло битан мотив ове опере. Сличан статичан мотив се јавља у овој сцени. Тај један, усамљени тон, са почека опере, био је Мими, која је била сама у свом свету, баш као и тај један једини тон (Пример бр. 1). Сада, спознајући свет око себе, упознавши њега, Света, више није сама у свом свету закључана. Поред Мими, ту је он, Свет, а ту је и нови тон и њихово заједничко битисање представљено је кроз звучање чисте кварте у првим виолинама (Пример бр.22).

Пример бр.22 (раслојавање музичког тока у првим и другим виолинама 202-206т.)

The image shows a musical score for two violin parts. At the top left, there is a tempo marking '♩ = 60'. The first violin part (top staff) begins with a piano (pp) dynamic and a quarter note chord labeled 'C4'. The second violin part (middle staff) begins with a piano (pp) dynamic and a half note chord labeled 'M2'. The score shows the two parts moving together, with the first violin part eventually playing a piano (p) dynamic and the second violin part playing a piano (p) dynamic. The score is annotated with circled notes and dynamic markings.

Као и на почетку опере, музички ток се постепено усложњава раслојавањем музичког материјала, у деоницама првих и других виолина, док је то на почетку опере био случај у групи дрвених дувача, који су били обојени флажолетима и пицикатом у деоницама првих виолина. Поред мотива раслојавања, који представља хармонску подлогу, уочавамо два мотива која се надовезују један на други и који доприносе узбуђењу мелодијског тока који је пре тога био једноличан. (Пример бр. 23 и 23а).

Пример бр.23 (мотив „а” и „а1” у дрвеним дувачима)

Пример бр.23а (мотив „а2” у клавиру)

Мотив украса у ниском регистру и деоници виолончела који нам је познат из првог одсека Друге сцене, пронашао је своје место у Трећој сцени. Као веома карактеристичан мотив по својој артикулацији, најчешће у *mf* или *f* динамици, функционише на сличан начин, проналазећи своје место на крајевима фраза. (Пример бр.23б). Смирење музичког тока припрема улазак Света.

Пример бр.23б (мотив „б” у виолончелима и контрабасу у октави 134т, мотив „б1” у виолончелима унисоно 214 и 232т. и мозив „ц” у хорни и фаготу 218-226т.)

Ово је сцена у којој сазнајемо много тога. Мими се на тренутак вратила у свој слатки свет, сања и машта, док Свет покушава да је пронађе, мислећи да се поново крије од њега: „Мими! Мими где, си? Зашто се поново кријеш?”. Мими сада веома тихо, као да се пробудила годовори да се не крије, и да не жели да устане, жели да остане још који трен. Поменути музички материјали настављају да се нижу један за другим и у

тренутку када се Мими појављује. Ти мотиви (из примера 23, 23а и 23б) своје место проналазе у оркестру (Пример бр.23ц).

Пример бр.23ц (мотив „а” у флаути 215т., мотив „а2” у виолинама 215т., и део мотива „ц” у хорни и фаготу 218-222т.)

The musical score for Example No. 23c is presented on a single page, numbered 39 in the top left corner. It features a full orchestral arrangement with a vocal line. The instruments and parts are listed on the left side: Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet (Cl.), Bassoon (Bsn.), Horn (Hn.), Piano (Pno.), Voice (SVET), Violin I (Vln. I/1-4), Violin II (Vln. II/1-3), Viola (Vla. 1-3), Violoncello (Vc. 1-2), and Double Bass (Db.). The vocal line (SVET) includes the lyrics: "Mi-mil! Mi-mil! Mi-mi, gde si? Za-što se po-no vo... kri-ješ?". The score contains several key annotations: a black box highlights a flute motif at measure 215, marked *p* with a triplet; a purple box highlights a bassoon and horn motif starting at measure 218, marked *mf* and *p* with a triplet; an orange box highlights a violin I motif at measure 215, marked *p* and *pp*; and a red bracket highlights the vocal entry at measure 215, marked *p*. The score is written in a key with one flat and a 4/4 time signature.

Развоју музичког тока доприноси и постепено увођење шеснаестинских мелодија, распоређених кроз деонице дрвених дувача и који доприносе утиску благог узбуђења. Међутим њихова појава баш овде није сасвим случајна, оне наговештавају промену фактуре, употребу тремола исписаног и небројаног, који ће постати доминантан слој већег дела опере (Пример бр.24).

Пример бр.24 (појава и развој мотива „д’’)

Пример бр. 24а (мотив „д1’’ у дрвеним дувачима 230-231т. и појава нове фактуре, тремола у виолинама, 232т.)

Пример бр. 24б (наставак музичког тока, претходног примера 233-235т.)

MIMI
Ne - moj,

SVET
Go-to-va. Le-po ti ka-žem u - sta - ni.

Vln. I/1
Vln. I/2
Vln. I/3
Vln. I/4

„*Stacatto*” мотив јавиће се у неком од наредних одсека.

е) 229, 242т.

Потпуно је јасно да драматургија текста утиче и на промену фактуре. Тако и реченица коју први пут Свет изговора: „Добро ја идем” представља врло битан моменат у опери. (Пример бр.24а). Сада, на веома директан начин говори да устане и крене са њим, како би јој остварио све оно што она мисли да жели. Управо је овај моменат представљен тремолом, треперењем тонова у регистарском размаку од прекомерне терце, односно чисте кварте. Убрзо мотив тремола нестаје, јер Мими поново на тренутак одлута у свој свет. Приметићемо честу промену тематског материјал, смењивање мирних одсека са узбудљивим одсеком тремола, који представљају управо то: реалност, коју доноси Свет, жељу да одведе Мими зарад сопственог интереса и машту, Мимину жељу да вечно остане тамо где је топло и меко „Овде је топло и меко, као шкољка сигурно”. Међутим, иако Свет зна да Мими жели да оде са њим, покушава на све начине да је убеди да крене. Статичан и динамичан тематски материјал који ће се неизменично смењивати током овог одсека представљени су у примеру 23ц и 24а(б). Тако, у тренутку када Свет, коначно, почне да открива, где то Мими треба са њим да иде, шта

је то што се дешава у свету итд., тако се и музички ток развија, употребом нових виртуозних мотива у деоницама клавира, дувача, виолончела и у контрабасу (Пример бр. 25).

Пример бр.25

ф) 249т.   ф1) 249т.   г) 260т.

х) 261-262т.

mf

Појава ових мотива представљена је само у неколико тактова у наредном примеру. Поигравање са извођењем тремола, за мене је представљало посебну драж. Приметићемо да се хармонија у току тремола веома ретко мења, и уколико се промени, врло брзо се врати на почетно сазвучје мале терце и мале секунде. Међутим, идеја да се тремоло одсек неизменично смењује са спорим, статичним одсеком, није била довољна. Употребом исписаног тремола, комбинацијом шеснаестинских триола и тридесетдвојки, желела сам да створим осећај благог ”љуљања” односно убрзања и успорења музичког тока. Поред тога, желела сам да створим утисак простора и панораме, премештајући овај мотив кроз различите групе гудача. (Пример бр. 25)

У овом тренутку, Свет, коначно јасно говори о томе шта је то што се догађа у свету: „Свет се окреће, дивља. Берза, рат, рат, неком брат. У круг, у круг, све брже и брже. Пируета вековима, мала балерино”, док Мими помно слуша, али ништа не разуме.

Пример бр.25а (појава различитих мотива у дрвима, клавиру и контрабасу 250-252т.)

250 46

Fl. *mf*

Ob.

Cl. *p*

Bsn.

Hn.

Pno. *mf* *p*

SVET
div - lja. Ber-za, rat rat bre - za, rat, rat, ne-ko-me brat. Ku-pi,pro daj, uz-mi daj.

Vln. I/1 *p*

Vln. I/2 *p*

Vln. I/3 *p*

Vln. I/4 *p*

Vln. II/1 *p*

Vln. II/2 *p*

Vln. II/3 *p*

Vla. 1 *p*

Vla. 2 *p*

Vla. 3 *p*

Vc. 1 *pizz.*

Vc. 2 *pizz.*

Db. *arco* *p*

Музички ток нагло престаје, када и Свет каже: ”Устани!” и овде уочавамо поновни завршетак фразе карактеристичним мотивом у виолончелу (мотив представљен у примеру 23б, мотив „б”, чију појаву смо срели у одсеку А II сцене у виолончелима и контрабасу). Смирење музичког тока, такође припрема и Мимин улазак: „М... Пустите ме још мало”. Нарвно, са појавом Света, јавља се и убрзање музичког тока, које се остварује све чешћом употребом брзих мотива (Пример бр.26).

Пример бр. 26 (све чешћа употреба брзих мотива у клавиру и дрвеним дувачима, 257-262т.)

257 **M** 48

Fl. *f*

Ob. *p* *mf*

Cl. *p* *mf*

Bsn. *mf*

Hn. *p*

Pno. *mf*

MIMI *p* *mf*
 M... Pu-sti-me još ma - lo

SVET *mf*
 A-ko ot-vo-riš o-či mož-da shva - tiš. A-ko u-sta-neš, po-sko-čiš, mož-da ta - kneš,

У деоницама гласова, примећујемо честу употребу скокова, чисте квинте, мале и велике сексте, што, поред брзих мотива, који се јављају на тренутак, заједно доприносе вируозности музичког тока. У примеру 26а представљен је део где нема присуства тремола, већ је музички ток креиран тако да се повремено јављају виртуозни шеснаестински или мотиви тридесетдвојки представљени у Примеру 25.

Пример бр. 26а (интервалски мотиви, 256-267т.)

256 *p* *mf*
 МИМИ М... Пу-сти ме још ма - ло *mf*
 СВЕТ У-ста-ни. А-ко

261 *mf*
 СВЕТ от-во-риш о - чи мож-да схва - тиш. А - ко у-ста-неш, по-ско-чиш, мож-да та - кнеш,
 то не - шго, што ти из - ми - че за чи - ме чез - неш. О че-му си ми

263 *mf*
 МИМИ Мо - лим те не-мој да и-деш, не-мој да и-деш.
 СВЕТ при-ча-ла у сну. У-ста-ни вр-те-шко мо-ја ма ла. М...

Интересантна је појава мелизама, који се јавља по први пут у деоници Света, и који припремају оркестарски тремоло. Врло брзо, мотив тремола застаје на тренутак и поново се појављује. Све чешћа појава тремола доводи до непрекинутог музичког тока који се зауставља наглом променом тематског материјала, и у то тренутку када Свет пева: „Сваки твој покрет је улазак у Рај!” (Пример бр.27).

Пример бр.27 (мелизми у деоници Света и завршетак одсека)

272
МИМИ *mf*
За ме - не, ме - не? Ме - не?

СВЕТ *mf*
Ми... Ми... Ми - ми,

275
СВЕТ *p*
ја во - - - лим, твој плес то

277
СВЕТ *mf*
то то те - ло што

279
СВЕТ *p*
дрх-ти за сло-бо-дом за да-љи-нна ма пу-стим, то те-ло ко-је знам та - јне да-вни-на. Сва-ки твој по

282
СВЕТ *mf* *f* *mf*
крет по-крет је у - ла - зак у Рај. А - ли...

$\text{♩} = 52$

Нови одсек доноси и нов тематски материјал заснован претежно на акордима *pizz.* у гудачима (Пример бр.28). Појавом мелодија у дрвима, уочавамо и појаву новог слоја у гудачима, а то су лежећи акорди, који се до самог краја комбинују са *pizz.* акордима. Пред сам крај овог одсека *pizz.* акорди потпуно се губе, а гудачи, на веома интересантан начин, озвучавају мелодију употребом флажолета (Пример бр.28а).

Пример бр. 28 (*pizz.* акорди у гудачима, мотив „а”, његов развоји кулминација у 289т., и мотив „а1”, који ће се такођевише пута споменути)

а) 287-289т.

296т.
а1)

Пример бр. 28 (*pizz.* акорди у оркестру, раслојавање мелодије у дувачима и прелазак на блокове акорада и флажолета 293-298т.)

56

293

Fl.

Ob.

Cl.

Bsn.

Hn.

SVET

vrteško mala, to sam juče, pomislio na čas. Vrte se ovaj Svet, stari i zli. Vrte se, polako, skoro neprimetno. Duvaju vetrovi, koje ti nečuješ, pune mi jedra. moram da krenem.

Ne vrteš se ti, mila, Mimi, ne ti.

Vln. I/1

Vln. I/2

Vln. I/3

Vln. I/4

Vln. II/1

Vln. II/2

Vln. II/3

Vla. 1

Vla. 2

Vla. 3

Vc. 1

Vc. 2

Db.

p

У овом одсеку примећујемо одуство певања, јер је речитатив преузео главни улогу. Свет сада директно описује шта жели и зашто је дошао баш код Мими: „Допало ми се како плешеш, као да си на месту где је другачије агрегатно стање, у некаквој води, у етру. Негде далеко, на ободу космоса. Стопала су ти и сад пуна звездане прашине, путнице моја мила. Путнице у месту. Не окрећеш се ти, вртешко мала, то сам јуче, помислио на час. Не вртиш се ти, мила Мими, не ти. Врти се овај Свет, стари и зли...”

Веома луцкаст тематски материјал, нагло се прекида, на идентичан начин као што је то био случај у Примеру 24а. Везује их тренутак када Свет изненада каже „Добро, ја идем!”, а сада „Морам да кренем”, и када застој музичког тока припрема улазак Мими и појаву већ познатог тематског материјала, тремола (Пример бр.28а).

Пример бр. 28а (наставка претходног примера и појава тремола одсека 299-301т.)

The image displays a musical score for Example 28a, featuring a vocal line and a full orchestral accompaniment. The vocal part (MIMI) is written in a treble clef with a key signature of one flat and a 3/4 time signature. The lyrics are: "Šta ti jel? To je sa-mo ru - žan san. Bun - caš, sav go - riš. Ni - je". The score includes dynamic markings such as *mf* and *p*. The instrumental parts include Violins I, II, and III, Violas I, II, and III, Cellos I and II, and Double Basses. The Violin I part has an *accel.* marking and a tempo change to $\text{♩} = 58$. The Violin II part has a *pizz.* marking. The Viola I part has a *pizz.* marking. The Cello I part has an *arco* marking. The Double Bass part has a *pizz.* marking. There are several annotations: a red oval around the first two measures of the Violin II part, a black box around the first two measures of the Violin I, II, and III parts, and a blue box around the first two measures of the Cello I part. The score is divided into three measures by vertical bar lines.

Музички ток нагло поново стаје, престанком тремола у гудачима. Одсек *pizz.* акорада поново везујемо за улазак Света, који нас све дубље упућује у то какав је његов свет и шта је потребно да Мими уради како би достигла његов свет: „Ако скочиш сад, скочиш баш сад, можда ускочиш у мој дан. Мој сан”. Наравно, чим се појави Мими и музички материјал се промени у тремоло материјал. Мими сада, потпуно сигурна у то што је чула, покушава да нам објасни да не разуме ни једну реч, или бар не жели да је разуме, ма колико се она трудила.

Следи континуирани музички ток, који доводи до кулминације (Пример бр.29). На веома занимљив начин представљена је игра речима. Понављање делова текста појединачно, а након тога заједно, представља једну врло збуњујућу слику, која одаје утисак кретања у круг, све брже и брже. Тематски материјал тремола бива обогаћен, поред брзих мотива и њихових варијација, новим акордским слојем у виском регистру у првим виолинама и за октаву ниже у дувачима. Интересантно је регистарско померање тремола, које своје место мења кроз инструменте и тиме се стиче утисак благог таласања звука у оркестру (Пример бр.29). Захуктавање музичког тока условљено је драматургијом либрета. Припрему, поменутог новог тематског материјала условила је реченица коју Свет пева: „У мом свету је време валута, опипљива ствар”, и тренутак, када се појави нов тематски материјал у првим виолинама и дувачима, на педалу тремола, Свет пева: „Рекао сам ти све. Све је пред тобом и да и не. Одлазим” (Пример бр.29).

Пример бр.29 (кулминација музичког тока 337-340т.)

71

Fl. *mf*

Ob. *mf*

Cl. *mf*

Bsn. *mf*

Hn. *mf*

Pno.

SVET
Re - ka - o sam ti sve. Sve je pred to - bom i da,

Vln. I/1 *mf*

Vln. I/2 *mf*

Vln. I/3 *mf*

Vln. I/4 *mf*

Vln. II1

Vln. II2

Vln. II3

Vla. 1 *mf*

Vla. 2 *mf*

Vla. 3 *mf*

Vc. 1 *mf*

Vc. 2 *mf*

Db. *mf*

rit.

rit.

339 72

Fl.
Ob.
Cl.
Bsn.
Hn.

Pno.

SVET
i ne. Od - la zim!

Vln. I/1
Vln. I/2
Vln. I/3
Vln. I/4

Vln. II/1
Vln. II/2
Vln. II/3

Vla. 1
Vla. 2
Vla. 3

Vc. 1
Vc. 2

Db.

У великој мери, музички материјали до сада представљени, у даљем музичком току биће представљени у свом првобитном облику, или варирани.

Тако, наредна, **Сцена IV**, почиње већ познатим мотивом усамљеног Миминог тона са почетка опере, из оркестарског увода. У својој првој појави, обоа је доносила један лежећи тон гес који је представљао Мими, саму у свом свету, након чега се мотиву у III сцени придружује још један тон, који представља Свет (Пример бр.22). Међутим, сада, Мими поново остаје сама, отуда и појава само једног тона, тона г, у деоници обое. Након тона у обои примећујемо потпуно одсуство дувачких инструмената, до самог краја ове сцене. Хармонску подршку гласовима даје присуство новог материјала у клавиру, лежећих тонова, који су у неколико наврата подржани флажолетима у виолинама (Пример бр. 30).

Овај одсек представља главно одмориште после мноштва различитих тематских материјала који су се низали једни за другим. Коначно, чујемо ехо тона Ге, и Мими која не жели да је Свет остави и оде. Успео је да придобије њено поверење и наговори је да крене са њим (Пример бр. 30).

Пример бр.30 (почетак IV сцене, реминисценција „Миминог” мотива са почетка опере 341-346т.)

73 $\text{♩} = 46$ **R**

Fl.

Ob. *p*

Cl.

Bsn.

Hn.

Pno. *p* *mf*

MIMI *mf* *p*
 Ne ne ne o-sta-vljaj me. Ti si moj svet...

SVET *p* *mf*
 Ni-je do-voj-no. Po-žu-ri. Vre-me je va-lu-ta, ti-ka ta-ka, ti-ka ta-ka.

$\text{♩} = 46$ **R**

Vln. I/1

Vln. I/2

Vln. I/3

Vln. I/4

Vln. II/1 *p*

Vln. II/2 *p*

Vln. II/3 *p*

Сада Мими, по први пут, сасвим сигурна, изговара да је он њен свет. Убрзо јој се придружује и Он који јој говори: „Није довољно. Пожури. Време је валута, тика-така, тика-така. Зато сам ту, да ти помогнем да видиш, и да кренеш, храбро, мала моја Мими, први корак сваке балерине, сваке мале уметнице, у мом свету почиње са... ПОТПИСОМ!”. Потписивање уговора представља кључан моменат у овој опери. Како само кулминацију већ имали, сада је на месту када је заиста очекујемо, она изостављена. И тиме се створио антиклимакс сцене (Пример бр. 31). Развој музичког

материјала догађа се само у деоници клавира, док гудачи само озвучавају те хармоније употребом флажолета.

Пример бр.31

The image shows a musical score for Example 31. It includes a piano (Pno.) part at the top, followed by two vocal parts: MIMI and SVET. Below the vocal parts are staves for Violins I and II (Vln. I/1-4, Vln. II/1-3), Violas (Vla. 1-3), Cellos (Vc. 1-2), and a Double Bass (Db.). The piano part features a complex texture with triplets and dynamic markings like *p*, *mf*, and *f*. The vocal parts have lyrics in Cyrillic and Latin script. Three circular callouts highlight specific musical phrases: 'Po-či-nje sa', 'Mo - lim?', and 'Pot-pi-som.'. The string section is mostly silent, with some initial notes in the lower registers.

Мими, изненађена ониме што чује, да ће плесати за цео свет, а не само за њега пита се како ће сада: „Али ја бих само за тебе и плесала, зашто то радиш? Како ћу сада?” Она, на жалост тек сада, схвата шта подразумева уговор који је потписала. Свет пева: „Тако функционише свет. Ти плешеш, ја бројим. Свет се окреће”. Како добијамо све више

информација од Света, тако се и музички материјали у клавиру све више развијају, и изнова понављају, стварајући утисак непрекидног кружења око исте осе, састављене од неколико акорада који се безброј пута понављају (пример бр.32).

Пример бр.32 (непрекидно кружање мотива у клавиру 356-364т.)

Даљи музички ток представља реминисценцију одсека са почетка Треће сцене, где је на самом почетку одмах уочљив мотив из Примера 23а, као и „*Staccato*” мотив из исте сцене.

Тематски материјал од 376. такта предстаља такође реминисценцију већ постојећег материјала познатог из Прве сцене (Пример бр. 17, сада Пример бр. 33). Подсетимо се, овај мотив карактеристичан је по великом регистарском распону између гласова у клавиру, подржано лежећим акордима у виолинама. Мистериозан, мрачни звук клавира припрема одлазак Мими, која пева: „Рефлектори, и мекан гумени под. Ансамбл, оркестар, лајк, лајк. Турнеја, премијера, лајк, лајк. Свет је окрутан и јак. Неком лак, шансу ми дај, мајчице мила, пусти ме да шансу себи дам. Праштај ми мајко”. Завршетак ове сцене доноси мотив Света, који после дужег времена употребљава дигиталну терминологију „Блок и хајд”.

Пример бр.33 (мрачни тематски материјал у клавиру великог регистарског распона између гласова)

80

375

Fl.

Ob.

Cl.

Bsn.

Hn.

Pno.

MIMI

SVET

Vln. I/1

Vln. I/2

Vln. I/3

Vln. I/4

Vln. II/1

Vln. II/2

Vln. II/3

Vla. 1

Vla. 2

Vla. 3

Vc. 1

Vc. 2

Db.

o-vo na-še ne-bo je sku-če-no i pla-vo. Re-šle-cto-ri, i me-kan gu-me-ni pod. An-sam-bli, or-ke-star, lajk, lajk. Tur-ne-ja,

O-vo na-še ne-bo je sku-če-no.

p

mf

p

mf

p

mf

8va

mf

p

mf

mf

mf

mf

mf

mf

mf

Сцена V, представља репризу Сцене III.

Након дуго, времена, појављује се Мама, која се буди из грозног сна. Сањала је страшан сан, покретне степенице и тешке кофере, који падају на Мими: „Покретне степенице, једне иду горе друге иду доле. На једнима она, на другима ја. Покушавам да је стигнем, да је дохватим...”. Како се мајка полако присећа сна, тако се и музички ток развија, користећи потез гудалом, који до сада нисам користила, *jeté*. Овај потез, користи се за групу нота кратког трајања под једним луком, код кога се тонови појединачно више контролишу десном руком.⁶ Уз овај потез желела сам да музички материјал обојим другачијом бојом инструмента виолина и виола, чији су тонови изведени *sul ponticello* - а звук који се добија је више металан и донекле подсећа на звук обое. Иако је тематски материјал са почетка опере, у овој сцени немамо присутан звук обое, већ само гудача. (Пример бр.34).

Пример бр.34 (употреба *sul ponticello* у виолинама и виолама 395-399т).

The image displays a musical score for Example 34, featuring the use of *sul ponticello* in violins and violas. The score is arranged in a standard orchestral format with staves for Violins I, II, and III; Violas I, II, and III; Violoncello I and II; and Double Bass. The notation includes various dynamics such as *p* (piano), *mf* (mezzo-forte), and *ord.* (ordinario). Specific performance instructions like *jeté sul pont.* and *arco* are clearly marked. The score shows a sequence of notes with slurs and accents, illustrating the technique of playing on the bridge of the instrument to achieve a metallic, ethereal sound.

⁶ Александар Обрадовић, *Увод у оркестрацију*, стр. 157

Да ли Мама предосећа Мимину судбину: „Покушавам да је стигнем, да је ухватим, моја Мими. Не стижем, моја Мими пада, металне степенице се окрећу и мељу”. Али смирење музичког тока условила је драматургија либрета. Мајка мисли да је то ипак био ружан сан, и да је све мирно, да нема разлога страх: ”Све је мирно, као када пада снег. Велике беле пахуље покривају читав мој свет. Какав ружан сан”.

У нардном одсеку, долази до промене тематског материјала. Смирење музичког тока није у потпуности смирило мајчински инстинкт да види где је Мими. Наредни одсек доноси *tutti* акорде у целом оркестру, осим у клавиру који је изостављен. Мајка сада тражи Мими, покушава да је нађе како би се уверила да је то заиста био ружан сан. Међутим акорди у *f* и *mf* динамици, који се јављају у паузама, одају утисак да се нешто заиста страшно догодило, и да је Мими отишла, да није ту, поред Мајке (Мотив б.35).

Мајка проналази писмо од Мими. Изненађена, чита га: „ Мајчице моја, немој никад да ме питаш зашто. Све ти знаш. Ти си мој светионик, а ја сам морала у Свет. Овде се све скупило, стезало, да крваре нокти, сећаш се. Оне балетанке које сам прерасла, а морала сам да их носим, јер нисмо имале... А вредело је. И ускоро ћеш бити поносна. У мом си срцу заувек. Мајко моја.” У овом писму примећујемо дубоку повезаност Мими и Мајке, која представља једну од главних тема ове опере - однос мајке и ћерке. Музички материјал наставља се и развија на сличан начин као и када је мајка тражила Мими (акорди у целом оркестру у *f* и *mf* динамици).

Мотив бр. 35 (мотив одсечних акорада 439-452г.)

90

439

Fl.

Ob.

Cl.

Bsn.

Hn.

MAMA

Ovde se skupilo sve, stezalo da krvare nokti, seČas se.

One bakterije koje sam prerasila, a morala sam da ih nosim, jer nismo imale...

A vredelo je.

I uskoro ćeš biti ponosna.

U mom si srcu zauvek.

Vln. I/1

Vln. I/2

Vln. I/3

Vln. I/4

Vln. II/1

Vln. II/2

Vln. II/3

Vla. 1

Vla. 2

Vla. 3

Vc. 1

Vc. 2

Db.

p

mf

pizz.

p

arco

Смирење музичког тока следи повратком на Мамину арију, која се јавља након што је мајка прочитала писмо и схватила да је Мими напустила, не знајући да ли ће се вратити жива и здрава.

Мотив бр. 36 (мотив одсечних акорада 439-452т.)

91 $\text{♩} = 52$

Fl. *p*

Ob. *p*

Cl. *p* *mf*

Bsn. *mf* *p* *p* *mf*

Hn. *p* *mf*

Pno. *mf*

MAMA *p* *mf*
maiko moja Mo - ja por-ce - lan - ska de - voj - Ći - ca je od be - to - na i Će - li - ka. La - ga - na

SVET

$\text{♩} = 52$

Vln. I/1 *mf* arco *pp*

Vln. I/2 *mf* arco *pp*

Vln. I/3 *mf* arco *p*

Vln. I/4 *mf* arco *p* *jeté sul pont.*

Vln. II/1 *mf* arco *p* *jeté sul pont.*

Vln. II/2 *mf* arco *p* *jeté sul pont.*

Vln. II/3 *mf*

Увод у Мимину арију јавља се одмах након разговора преко телефона Мими и Маме. Мајка је нестрпљиво чекала да јој се Мими јави: „Мими? Хало! Душо моја. Јави се. Само се јави, молим те. Моја пахуљуце. Мимице. Молим те.” Мими затим врло брзо одговара: ”Добро је. Мајко, добро је. Лепо ми је. радим пуно, пуно али срећна сам. Да, стварно, срећна сам. не брини. Стварно не брини... За Мими.” Мими предсећа да Мама

као и свака мајка брине: „Зашто ти је тако уморан и тежак глас... Спаваш ли? Једеш ли? Или, или...” Мими, затим желећи да што пре заврши разговор, како Мама не би ништа приметила, прекида везу: „Не брини. Мама не брини. Немам више времена, позваћу те... Волим те...”

Мимина арија, специфична по мотиву октавног прелома у деоници десне руке у клавиру, сада уводи речитатив са по неким отпеваним тоном. Реч, која има веома битну улогу, у целој опери, реч која се скоро у свакој сцени могла чути, јесте реч Свет. Управо је та реч коју Мими пева у овом одсеку (Пример бр. 37)

Пример бр. 37

The musical score consists of two systems. The first system shows the piano accompaniment (Pno.) and the vocal line (MIMI). The piano part features a complex rhythmic pattern of triplets. The vocal line includes the lyrics: „Nema laste u mom Svetu. Samo golubovi. Visine, su spratovi i liftovi. Ulične mačke i pacovi. Svet...”. A red circle highlights the word “Svet...”. The second system continues the piano accompaniment and vocal line. The piano part has a dynamic marking of *mf*. The vocal line includes the lyrics: „je staklo i beton... pazim kolena da ne posećem. M... Svet *izgovarati tekst sve brže i brže je... Čelik i neonka reklamama u noći. Običan asfalt i smog...”. A red circle highlights the words “M... Svet”.

Арија говори о томе како се Мими заправо осећа и како јој је у њеном новом животу: „Нема ласте у мом Свету. Само голубови. Висине су спратови и лифтови, уличне мачке и пацови. Свет је стакло и бетон... Пазим колена да не посечем. Свет је велики, неонска реклама у ноћи. Обичан асфалт и смог...Улица, булевар, сцена, соба, кревет, лампа, сат. Тика-так... Тика-так. Понедељак, среда, петак. Моје време је његов новац. Уторак, четвртак и недеља. Кратак предах и сан. Соба и спрат. Улица, булевар и сцена. Док плешем, све се врти другачије. Мој Свет је опет леп. А онда... Он.”

Иако, зна да је преварена, Мими покушава да се на макар један трен врати у свој мали, безбрижни свет пун љубави, среће и наде. Док плеше, њен свет се врти дугачије.

Музички материјал се на готово идиичан начин креира као и код прве појаве Мимине арије. Акцентовани осмински акорди (из Примера бр.20, сада пример бр.38).

Пример бр. 38 (488-491т.)

488 98

Fl. *mf*

Ob. *mf* *p*

Cl. *p*

Bsn. *p*

Hn. *mf*

Pno. *mf* *p*

MIMI *mf* *p* *mf*

[Krank predah i san.] I o-pet no-vi dan. Jut-ro i sat. So-ba i sprat.

Vln. I/1 *p* *mf* pizz.

Vln. I/2 *p* *mf*

Vln. I/3 *p* *mf*

Vln. I/4 *p* *mf* pizz.

Vln. II/1 *mf* arco

Vln. II/2 *mf* arco

Vln. II/3 *mf* pizz.

Vla. 1 *mf* arco *p* arco

Vla. 2 *mf* arco *p* arco

Vla. 3 *mf* pizz. *p*

Vc. 1 *p* *mf* *p*

Vc. 2 *p* *mf* *p*

Db. *p* *mf* *p*

Неочекиван, нов тематски материјал, који оредтставља страшну Мимину судбину предствљено је у новом одсеку. Међутим материјал десне руке клавира, имитационо, користећи спорији ритам, шеснаестина, а не шеснаестинских триола и тридесетдвојки, јавља се неизменично у деоницама првих и других виолина. Тремолирање два тона која своја разрешења проналазе у два различита двозвука (ас и бе, и дес и ес) подржано неизменичном појавом барток *pizz.* (Пример бр. 39).

Пример бр. 39 (нов тематски материјал тремолирањау деоници клваир и виолончела и контрабаса, као и појава баток *pizz.* 504-509т.)

The image displays a musical score for Example No. 39, featuring a piano accompaniment, vocal lines, and a string section. The piano part (Pno.) is written in bass clef and includes a complex rhythmic pattern of sixteenth notes with triplets, and a series of chords in the right hand. The vocal parts include MIMI and SVET. The string section consists of Violins I and II (Vln. I/1, Vln. I/2, Vln. I/3, Vln. I/4, Vln. II/1, Vln. II/2, Vln. II/3), Violas (Vla. 1, Vla. 2, Vla. 3), Violoncellos (Vc. 1, Vc. 2), and Double Bass (Db.). The score includes dynamic markings such as *mf* and *p*, and specific performance instructions like *pizz.* (pizzicato) and *f* (forte). The lyrics for MIMI are "Ni-je ta-ko lo - še, Mo-glo je i go - re." and for SVET, "Hop hop!".

The image shows a page of a musical score for Scene VI. It includes a piano accompaniment (Pno.), a vocal soloist (MIMI), and a string quartet (Vln. I/1-4, Vln. II/1-3, Vla. 1-3, Vc. 1-2, Db.). The piano part features a complex rhythmic pattern with triplets and dynamic markings like *mf* and *f*. The vocal line has lyrics in Serbian. The string quartet provides a rhythmic accompaniment with various dynamics.

Сцена VI

Свет се поново појављује и на врло неукусан начин упозорава Мими да је на послу и да не размиља о свему лепом што је имала до сада. „Лутко...Луткице, хеј. теби се обраћам. У кавезу си, бубице... Ти радиш... Птичице... За пет минута! Хоп Хоп!”.

У овом тренутку, Мими пева своју малу тужбалицу, ритуалну песмицу којом покушава да се смири: ”Није тако лоше, могло је и горе. Ја барем знам у кавезу сам. Ти, Свете мој. Не знаш... мислиш да си слободан. Моћан и усправан. Али, то је само сан”. Понављањем овог малог одсека ствара се управо тај осећај тешења, као да се мало дете љуља и тако се умирује (Пример бр. 39). Међутим, незадовољни Свет пита се: „Где је

она луткица? Коју сам волео, у коју сам веровао... И инвестирао?”. Потпуно је јасно да је Свету битан новац. Нити је он Мими волео, нити је веровао у њен успех. Веровао је у моћ над новцем и над њом. Због личног незадовољства, он јој говори да иде: „Ко је ова пуњена птица? Кучина и трица. Све што си ти. Сад иди. Иди. Одлази!” Кулминација у музичком току догодила се управо овде када је изговорио „Сада иди”, где речи „Иди и одлази” гласно узвикује након завршетка оркестра (Пример бр.40).

Пример бр.40 (крај Шесте сцене, и почетак Седме 544-550г.)

The image displays a musical score for a vocal solo and orchestra. The vocal part, labeled 'SVET', has the lyrics: "Sad i-di, i-di, Sad i-di, i-di, I-di!". A blue circle highlights the final phrase "I-di!". The orchestral score includes parts for Piano (Pno.), Violins I/II (Vln. I/1-4, II/1-3), Violas (Vla. 1-3), Violas (Vc. 1-2), and Double Bass (Db.). Dynamics range from *mf* to *f*. A tempo marking of quarter note = 52 is present. The score shows the end of Act 6 and the beginning of Act 7.

Мамином уласку претходи кратак уводу у виолама, виолончелима и контрабасу (Пример бр.40). Она, сада пева песму „заштите”, којом чува Мими од свих злих сила: „Вече је тмурно, слабо сијају звезде, месец је негде, на другој страни. Сијај, сијај и моју Мими чувај. У косу је љуби, не дај души да се слуди, Како ће, тамо таква... Како ће? Недостаје данас и јуче и сутра... Недостајаће. Хладно је.” Појава мелизама, додатно доприноси утиску боли и патње мајке, која чезне за својом ћерком (пример бр.41).

Пример бр. 41 (мелизми у вокалној деоници Мама 554-571г.)

554 *p* *p* *mf* 3

МАМА Ве - че је тмур-но, сла-бо си-ја-ју звез де,- ме-сец је нег-де,

559 *p* *mf* 3 5 3 *p* 3

МАМА на дру-гој стра-ни. си-јај, си-јај и мо-ју Ми-ми чу - вај. У ко еу је

563 *mf* 3 3 *p* 3

МАМА љу-би, не дај ду-ши да се слу - ди.- М... Мо - - ја Ми

566 *mf* 3 *p* *mf* 3

МАМА - - - ми се тру-ди, о-на стра-шно се-би су-ди. Ка-ко ће

569 *p* 3 3 *mf*

МАМА та-мо та- ква... Ка-ко ће? Не-до-ста-је и да-нас и ју-че и су-тра.

Међутим Мајка и Мими, чини се у мислима једне и друге певају заједно: „Хладно је. У Свету хладно је, у Свету тамно је. Ратно је. И ледено је.”

Пример бр.42 (заједно певање Мими и Маме, мотив, *sul ponticella* из примера бр.36)

The score is for Example No. 42, featuring a vocal duet between MAMA and MIMI and an orchestral arrangement. The music is in 4/4 time and includes a variety of dynamics and articulations.

Vocal Parts:

- MAMA:** U Sve-tu tam - no je. Ra - tno je. I ne-ka je nje-mu je. Sve da - lje od
- MIMI:** U Sve-tu tam - no je. Ra - tno je. I le-de-no je. Sve da - lje od

Orchestral Arrangement:

- Woodwinds:** Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet (Cl.), Bassoon (Bsn.), Horn (Hn.).
- Strings:** Violin I (Vln. I/1-4), Violin II (Vln. II/1-3), Viola (Vla. 1-3), Violoncello (Vc. 1-2), Double Bass (Db.).
- Piano (Pno.):** Features a prominent *sul ponticella* effect, indicated by a bracketed section of notes in the right hand.

Performance Instructions:

- Woodwinds and strings play *pizz.* (pizzicato) and *arco* (arco) sections.
- Violins I and II have specific *jeté sul pont. arco* markings with a *p* dynamic.
- Violins I and II also have *jeté sul pont. arco* markings with a *p* dynamic.

Сцена VII

Почетак ове сцене представља крај претходне сцене а уједно и нову, Седму сцену. Она представља репризу одсека непрекинутог тремола (317т.) III сцене (Пример бр.43).

Пример бр.43 (крај Шесте и почетак Седме сцене 579-560т.)

113

579 *accel.* ..... **Z** $\text{♩} = 58$

Fl.

Ob.

Cl.

Bsn.

Hn.

Pno.

MAMA *mf*
te - be - je.

MIMI *mf* *p* *f*
me - ne - je. Moj biv - si svet.

accel. ..... **Z** $\text{♩} = 58$

Vln. I/1

Vln. I/2

Vln. I/3

Vln. I/4

Vln. II/1 *ord.* *mf* *3* *f*

Vln. II/2 *ord.* *mf* *3* *f*

Vln. II/3 *ord.* *mf* *3* *f*

Vla. 1

Vla. 2

Vla. 3

Vc. 1

Vc. 2

Db.

Музички ток тече без прекида, све до кулминације, које са на потпуно идентичан начин остварује као у Трећој сцени. Мими почиње речитативом, у коме каже: „Како је хладан и пуст мој мали град. И боље да не види мој чемер и јад. Крива сам, тако сам уморна и крива. Али сам жива и жива. Не бојим се више ни ножа. Све може да издржи моја нова кожа...” Иако је сломљена покушава да охрабри себе, и заборави на све: „Устај Мими, устани Мими. Кроз залеђено блато сад знаш шта је право злато. Корак по корак кроз маглу и мрак. Моја кућа, мој дом, мајка отац, сестра и брат светло на прозору откуцава сат. Њима је топло и радосно, мирише на колаче и печене паприке...” Жеља да оствари свој сан, постао је мрачни крај: „Не питај ме мајко, не питај ме оче. Снови и радости и ситне дечје гадости. Младости дај ми снаге за овај о стварности сан. Толико тога још имам да дам”.

У тренутку када се у музичком материјалу појави водећа мелодија у првим виолинама почиње Мамин речитатив. Гледајући кроз прозор, и надајући се да ће се Мими жива и здрава вратити, угледала је девојку на улици, у сред олује: „Шта ради ова девојка у сред олује? Нестаће струје. Боље да идем, имам још о коме да бринем, кога да бодрим и љубим да постану неки и стигну далеко, као моја Мими мој оркан и бура, а ова девојка напољу као камен да гура. Капут је мокар и тежак за та танка плећа. О боже тај капут ме на неког сећа, моја Мими тако хода али то није она, знам узалуд се надам. А зашто ова златокоса прилика стоји сада ту испред? Плаши ме та мршава девојка и та мокра коса и танак врат. Ми смо сами, а ова девојка је у хладној тами. Моја Мими је сада у топлој дворани. Можда ће желети шољу топлог млека. Види се да долази баш из далека. Силазим по њу, тужну странкињу.”

Последњи одсек у опери доноси материјал соло клавира, који нам је познат из Четврте сцене (Пример бр.32). Деоница клавира остаје непромењена. Развој музичког тока идентичан је развоју из Пете сцене, представљеног у примеру бр.34. На самом крају композиције уз Мими, Маму и Свет, на педалу клавира, остаје да звучи чиста кварта у флаути и кларинету. Тон у обоји је прво нестао, представљајући Мими, која је можда ту, а можда и није. Последња појава (Миминог) мотива лежећег тона, јавља се у 645 такту. (Пример бр. 44).

Пример бр. 44 (последња појава Миминог мотива, усамљеног тона у обоји 646т. и завршетак композиције звучањем чисте кварте, као ехо акорда у клавиру)

642 rit. 136

Fl. *mf* *p* *p*

Ob. *mf* *p* *p*

Cl. *mf* *p* *p*

Bsn. *p*

Hn. *p*

Pno. *p*

MAMA
gla-dna, ne-ko zlu - rad bi re-ka-o... da je jad - na... mo-ja Mi - mi...
"Ali istina uvek ima više lica,
I svako je moje I svako je tvoje."

MIMI
gla-dna, ne-ko zlu - rad bi re-ka-o... da je jad - na... mo-ja Mi - mi...
"Ali istina uvek ima više lica,
I svako je moje I svako je tvoje."

SVET
gla-dna, ne-ko zlu - rad bi re-ka-o... da je jad - na... mo-ja Mi - mi...

Сада сви заједно певају стихове: „Мајка ће отићи. Низ степенице стрчати. И ветар ће хучати док ледена киша бије. Почиње јесен доноси зиму и неку тешку тмину. Мимину истину. А та девојка доле на улици у капуту, сија светлост неку нежно жуту. То је наравно Мими, бивша од злата сад уморна и гладна, неко злурад би рекао, да је баш јадна”.

„Али истина увек има више лица,
и свако је моје и свако је твоје”.

6. МУЗИЧКА ФОРМА

Опера Мими састоји се из IX сцена које су изграђене од одсека различитог карактера.

Прва сцена (1-103т.) састоји се од два одсека различитог карактера. Први одсек A (1-67т.) састоји се од три фразе које се на сличан начин завршавају: прва фраза (1-18т.) - завршава се смирењем музичког тока, понављајући двозвук кварте, друга фраза (19-45т.) која започиње нисим гудачима и клавиром, чији се музички материјал усложњава и поново поједностављује пред појаву треће фразе (46-67т.). Последња фраза одсека A, доноси смирење музичког тока, као и „Мимин мотив” (48т.) са почетка композиције и тиме заокружује форму одсека.

Други одсек, B (68-104т.) састоји се од једене целине, која непрекидно тече до самог краја ове сцене.

A (1-67т.)	B (68-104т.)
a (1-18т.) б (19-45т.) a1 (45-67т.)	
оркестар Свет Мими и Свет	Мими и Свет

Друга сцена (104-201т.) састоји се, као и Прва сцена, из два одсека. Први одсек A (104-138т.) састоји се од два различита пододсека, која се неизменично излажу. Пододсек a (104-114т.), доноси мотив испрекидани музички ток (Пример 13), комбинујући различите мотиве кроз инструменте (мотив сессо акорада и кратких шеснаестинских фраза), док одсек б (115-222т.) представља супротност, непрекидни музички ток једног мотива „поквареног” тремола у клавиру, са минималним мотивским опсегом (Пример 12). Музички ток репризе пододсека a, a1 (223-227т.) усложњен је, појавом познатих материјала без великих пауза, као што је то био случај у првом излагању овог пододсека. Реприза пододсека б, б1 (128-138т.), на сличан начин почиње, тремолом у клавиру, подржано лежећим акордима у гудачима, али сада постепено уводи и елементе пододсека a и a1 (кратке шеснаестинске мелодије у дрвеним дувачима) са одуством главног материјала овог пододсека. У овом одсеку примећујемо изостанак речитатива.

Други одсек, B (138-201т.), састоји се од четири пододсека, три различита тематска материјала. Материјал пододсека a (139-157т.), карактеристичан по мотиву у клавиру,

широког регистарског распона између гласова (Пример 17), који поред њега комбинује и мноштво других мотива у другим инструментима (Пример 18). Замена места тематског материјала условила је појаву новог поодсека **б** (158-166т.), где клавир преузима кратке шеснаестинске мотиве из дувача, док дувачи преузимају хармонску улогу. Реприза поодсека **а**, **а1** (167-177т.) сада је скраћена и на сличан начин креира музички тока, повратак мотива у клавиру, и пред сам крај линеарно раслојавање мелодије у гудачима (Пример бр.15) које уводи нов тематски материјал поодсека **ц** (178-201т.). Међутим, нов тематски материјал, специфичан мотив „октавног прелома” десне руке клавира, специфичан по понављању два тона и постепеним увођењем нових тонова, порекло води из мотива из примера 18. Овај мотив, познат као мотив Мимине арије, појавиће још једном током опере.

А (104-138т.)	Б (138-201т.)
<p>а(104-114т.) б(115-122т.) а1(123-127т.)</p> <p>Мими Мама Мими и Мама</p> <p>б1(127-138т.)</p> <p>Мими</p>	<p>а(139-157т.) б(158-166т.) а1(167-177т.)</p> <p>Свет и Мама _____ Свет и Мими</p> <p>ц (178-201т.)</p> <p>Мими (арија)</p>

Трећа сцена (202-340т.) почиње кратким уводом у оркестру, тј. раслојавањем мелодијске линије (приказан у Примеру бр.22) након чега следи развој музичког материјала који ће касније бити репризиран. Појава новог тематског материјала, тремола, јавиће се у одсеку **б**, на кратко и он ће постати водећи мотив у изградњи кулминације. **Одсек Б** (284-340), уводи нов материјал, pizz. акорада, али такође и развија мотив тремола, и мелодијских фраза које су део одсека А. Зато се за одсек А, али и за одсек Б не може сасвим јасно рећи да су то два засебна одсека, јер узајамно деле мотиве.

А (202-138т.)	Б (284-340т.)
<p>увод (202-217т.)</p> <p>а(218-231т.) б(232-235т.) а1(236-247т.)</p> <p>Свет Свет и Мими _____</p>	<p>а(284-299т.) б(300-304т.) а1(305-313т.)</p> <p>Све Мими и Свет Свет</p>

б1 (248-256т.) ц (256-273) б2 (274-283)	б1 (314-340т.)
Свет Мими и Свет Свет	Мими и Свет

Четврта сцена (341-384) доноси нов тематски материјал. Састоји се од два тематско различита одсека, први А у соло клавиру и Б у оркестру.

А (341-364т.)	Б (365-384т.)
Мими и Свет	Мими и Свет

Пета сцена (385-499т.) доноси већ познате музичке материјале: Мотив Мими са почетка опере (сада са два тона), мотив из Треће сцене и Мимину арију.

А (385-467т.)	Б (68-104т.)
а (385-420т.) б (1421-454т.) а1 (455-467т.)	а (468-472т.) б (473-499т.)
оркестар, Мама Мамина арија Мама	разговор Мими и Маме Мимина арија

Шеста сцена (500-549т.) у потпуности доноси нов музички материјал и састоји се из једне целине.

А (500-549т.)
Свет, Мими, Свет

Седма сцена (550-549т.) такође доноси рекапитулацију познатих музичких материјала. Одсек Б представља репризу прве кулминације истог одсека.

А (550-579т.)	Б (579-624т.)
Мама, Мими	Мими и Мама

Кода (500-549г.) користи мотив соло клавира из Четврте сцене и мотив раслојавања музичког материјала познатог из Треће сцене. Такође се састоји из два одсека.

А (625-637г.) Сви	Б (638-648г.) Сви
---------------------------------	---------------------------------

7. ЗАКЉУЧАК

Опера ”Мими”, представља пројекат који је дуго тражио своје место, и надограђивао се. У потпуности сам била сигурна, подржана ранијим искуством везаним за оперу, да радњу неће покретати нека ”вечита” тема, излизана кроз историју. Знала сам да моја прва опера мора имати много дубљу конотацију.

У овом делу покушала сам да кроз јунакињу Мими представим свој однос са мајком. И како само име опере каже Мими, то сам заправо ја, мој надимак из детињства. Дубока повезаност са мајком одувек ми је била инспирација за све у животу. Тако је и са Мими - она је њена снага, љубав и нада. Без ње ништа не би било исто. Мими вам је искрено представила свој измаштани свет у коме ужива, а када се живот ”покувари”, она се ту повуче и све буде у реду. Сличност моје јунакиње и мене огледа се и у овом сегменту њене личности, младе, повучене уметнице која жели да напредује и која верује свима.

Слушајући свакодневно вести, читајући новинске чланке, гледајући интернет, приметимо да је „мрачних” радњи све више, поготово када су у питању жене. Дубоко погођена дешавањима у свету, желела сам итај моменат да пренесем кроз своју оперу. Наравно, либрето не би био тако идеалан за мене, да није било Љубинке Стојановић које је сваку моју најситнију жељу испунила, написавши стихове за моју оперу. Радња опере, либрето за мене је био најбитнији.

Ивођење опере Мими за мене је било чаробно искуство. Доротеја Аранђеловић је у потпуности превазишла сва моја очекивања у улози Мими. Иако је извођење било концертно, Драгана и Љубомир Поповић (као Мама и Свет) у потпуности су пренели замишљену атмосферу, емоције и сваки мој тон.

Критике су биле врло позитивне. Било је доста коментара у смислу: „Каква прича... Морам дубоко размислити о неким стварима... Музика је таква да те ретко опусти, али само на тренутак, и поново врати у размишљање.... Нисам имала времена ни да погледам ко је све био у публици, дословно нисам дисала...”

Ово су само неки од коментара, које сам имала прилике да чујем од публике и извођача.

Много тога је остало као питање, ко је Мими, шта се десило са њом, какве последице је имала, да ли је остала жива? Зашто тако ружне ствари морају да се догоде невиним, срећним бићима? Шта је заправо истина? Да ли има хиљаду лица или само једно? Оно што ми се чини да је најбитније у реалности коју живимо, јесте да свако од нас у себи пронађе свој мали свет, уточиште, баш као Мими, јер је њу то сигурно место можда спасило, а можда и није... Али је свакако наставила да се бори.

8. ПРИЛОЗИ

ПРИЛОГ 1

ПРЕМИЈЕРНО ИЗВОЂЕЊЕ У РУСКОМ ДОМУ

Камерна опера Мими за три вокалних солиста, гудачки оркестар, дувачки квинтет, клавир и електронику изведена је у концертном облику 30. јуна 2023, у Руском дому, у Београду. Том приликом, аудио снимање било је у организацији ФМУ, док је видео снимање било у мојој личној организацији. Трајање извођења је око педесет минута.⁷

Либрето: Љубинка Стојановић

Оркестар: Камерни оркестар "13 гудача" и Ансамбл за нову музику "Градилиште"

Диригент: Срђан Сретеновић

Улоге:

Мими: Доротеја Аранђеловић, сопран

Мама (Мимина мајка): Драгана Поповић, сопран

Свет: Љубомир Поповић

Извођење опере финансијски су подржали:

СОКОЈ – Организација музичких аутора Србије

ДУГАЛАК - Водећи источно европски произвођач полестарских смила

ИНСТИТУТ ВЛАТАКОМ

Захваљујем се:

Руском дому у Београду

Факултету музичке уметности у Београду

ПРИЛОГ 2

МИМИ

(либрето)

Лица:

МИМИ

МАМА (Мимина мајка)

СВЕТ

Сцена I

СВЕТ

Ко је она?

Зашто се скрива?

Да ли бежи? Или некога тражи?

Ко је она?

И зашто она? М...

Шта је то гони?

Можда тражи спас?

Она..

Како вам се то чини? Ко је она?

Зашто се скрива?

Како вам се то чини?

Моја Ми...Моја.

МИМИ

М... М.... Ми... Ми....Ми....

Мислим да...

СВЕТ

Моја Мими мисли да зна.

И зна. Само треба да се сети. Да се
пробуди да полети.

МИМИ

Где си?

СВЕТ

Како наћи нешто што никада нисте
имали?

Како знати? Како се сетити?

МИМИ

Где си?

СВЕТ

Њени табани су меки и мирисна је
трава.

Лакше је него што мисли. Мими,
принцеза права.

Принцеза плава. Црвена и жута.
Бела као божур. Може бити све што
пожели.

Срна и пуж.

Мими...

МИМИ

Где си?

СВЕТ

Ту...

У њеним очима сијају звезде.
И читаве галаксије нестају у трептају
њеног ока.

МИМИ

Где си? Где је мој мили, мој
чаробни...

СВЕТ

Њен свет, меккао трбух остриге.
Сија јој на длану. Све је њено само
кад би знала.

Да није сама у свом бисеру.

Закључана.

МИМИ

Мој чаробни...

СВЕТ

У трбуху је бисер. У бисеру је шкољка.
У шкољки је лептир. Нико неће знати за
њена крила.

МИМИ

М...

Желим да чујем. Да видим. Да осетим.
Мој свет.

Читав свет си ти. Мој мили.

Или ниси?!

М...

Знам да је то оно што нико не жели да
чује и види...
М.... не желим...
Не желим...
Али ту је он, мој слатки... мој дивни
чаробни свет.
Желим да чујем и видим
или ипак...

СВЕТ
Не жели...

Сцена II

МИМИ
Једва чекам
да се пружи
тај први корак
мој први корак.
Да почне живот
мој лепо живот
слатки жовотић мој.

МАМА
Зарадити, урадити,
уредити, научити,
све пописати - па обрисати.
Скочити,
па рећи хоп!

МИМИ
Толико ствари!

МАМА
Скочити,
па рећи хоп!

МИМИ
Спремна сам!

МАМА
Још није спремна.

МИМИ
Он,
стиже, ту је!
Ближе..
Све је ближе...
Све мирише,

и све је ближе.
Мирише
Он...
На пољско цвеће.
На корак
један корак
од мене.

СВЕТ
Колико је тежак сан?
Грам?
Шта то можеш да ми даш?
Док сањаш
да си будна,
моја Ми...

МАМА
Моја Ми...
Толико ствари.

СВЕТ
Толико ствари.
Enter Tab Home
F1 F3 F7
Insert
Backspace
Delete
SHift F4
Esc Home End

МАМА
Преко прече
Наоколо ближе.
Запржи чорбу...

СВЕТ
Caps Lock

МАМА
Преко прече
Наоколо ближе.
Запржи чорбу...
Буди мирођија
Не ваља!

СВЕТ
Нема зававања
Нема те пречице
Све на свету рећице

Уливају се у...

МИМИ

Ми...

мислим да знам.
Ја сам твој океан.
И риба на дну.
Твоја мала принцеза
са антеном дугачком
и два лакта.
Горим, сијам
не стајем.
Не престајем.

СВЕТ

О...

Горим, сијам
не стајем.

МИМИ

Горим, сијам
не стајем.
Не престајем.
Горим...

СВЕТ

Горим...

Мој електрични облак
си ти
моја Ми...

Сцена III

СВЕТ

Мими! Мими!
Мими, где си?
Зашто се поново кријеш?
Мими!
Мими, где си?

МИМИ

Не кријем се.

СВЕТ

Мими!
Пробуди се.

МИМИ

Не, не, само још мало, још који трен.

СВЕТ
Добро, ја идем.

МИМИ
Где?

СВЕТ
Идем!

МИМИ
Немој.

СВЕТ
Готово. Лепо ти кажем, устани.

МИМИ
Овде је топло и меко, као шкољка. Сигурно.

СВЕТ
Баш тако. Досадно.

МИМИ
Остани, дођи. Само ме загрли на трен.

СВЕТ
Изађи да те видим! Да се поздравимо.

МИМИ
Не!

СВЕТ
Да. Мими, да.
Мими, ја идем.

МИМИ
Одлазиш?

СВЕТ
Мими. Ја идем. Свет се окреће, окреће, дивља.
Берза, рат, рат.
Берза рат, рат.
Неком Брат.
Купи, продај, усми дај.
У круг, у круг, све брже и брже, пируета вековима, мала, балерино.
Устани!

МИМИ
М...
Пусти ме још мало.

СВЕТ

Ако ниси спремна, то је ок. Ја идем.
Ово место више нема шта да ми да.

МИМИ

А ја? А ја...

СВЕТ

Ако отворишочи можда схватиш.
Ако устанеш, поскочиш, можда такнеш,
то нешто, што ти измиче за чиме чезнеш.
О чему си ми причала у сну.
Устани вртешко моја мала.

МИМИ

Молим те, немој да идеш.

СВЕТ

М...

Мими, ја волим твој плес,
то тело што дрхти за слободом, за даљинама пустим,
то тело које зна тајне давнина.
Сваки твој покрет је улазак у Рај.
Али...

МИМИ

Али?

СВЕТ

Допало ми се како плешеш,
као да си на месту где је другачије агрегатностање,
у некаквојводи, у етру.
Негде далеко, на ободу космоса.
Стопала су ти и сад пуна звездане прашине,
путнице моја мила.
Путнице у месту.
Не окрећеш се ти, вртешко мала,
то сам јуче, помислио на час.
Не вртиш се ти, мила Мими, не ти.
Врти се овај Свет, стари и и зли.
Врти се, полако, скоро, неприметно.
Дувају ветрови које ти не чујеш, пуне ми једра,
морам да кренем.

МИМИ

Шта ти је!?

То је само ружан сан.
Бунцаш, сав гориш.
Није свануо дан.

СВЕТ

Ја сањам под неонкама, мила моја Мими,
на пољима асфалта, бетона, челика.
Моја једра од пиксела, сок стримује wifi.
Не разумеш ти мој Свет.
Ако скочиш, сад, скоћиш баш сад,
можда ускочиш у мој дан.
Мој сан.

МИМИ

Шта причаш то мили мој?
Не разумем ни реч.

СВЕТ, МИМИ

Берза, рат, рат.
Берза рат, рат.
Неком Брат.

МИМИ

Плашиш ме.

СВЕТ

Плашим те.

МИМИ

Плашиш ме стварно.

СВЕТ

У свету је окрутно и понекада хладно.
У свету је чаробно, заносно и страсно.
Нема гаранција, вртешко моја мала.
Отвори очи, пред тобом је, све.

МИМИ

Све?

А како да оставим, све?

СВЕТ

Лако је.

Или они или ти. Или она или ја.
У овом Свету нема места за све.

МИМИ

Не могу тек тако, да устанем и одем.
Хоп-ла, нестала!

СВЕТ

Хоп-ла, па да!
Само тако и једино и можеш.

МИМИ

Не могу тек тако.

СВЕТ

Малена моја, надамном сија неонско Сунце.
У мом свету време је валута, опипљива ствар.

Рекао сам ти све.

Све је пред тобом. И да. И не.

Одлазим!

Сцена IV

МИМИ

Не, не, не остављај ме.

Ти си мој Свет!

СВЕТ

Није довољно. Пожури.

Време је валута, тика така, тика так.

Зато сам и ту, да ти помогнем, да видиш,

и да кренеш, храбро, мала моја Мими,

први корак сваке балерине,

сваке мале уметнице,

у мом свету почиње са...

МИМИ

Почиње са...

СВЕТ

Потписом!

МИМИ

Молим?

СВЕТ

Потписала си уговор.

Сваки корак сада више није твој,

сада је мој.

МИМИ

Али ја бих само за тебе и плесала,

зашто то радиш?

Како ћу сада?

СВЕТ

Тако функционише свет.

Ти плешеш, ја бројим.

Свет се окреће.

МИМИ

Издао си ме.

СВЕТ

Спасао сам те.

Сада ће те гледати цео свет!

Идемо, толико тога треба да ти дам.

МИМИ

Али мајка ме воли и брине.

Увенуће.

СВЕТ

Ко те воли, разумеће.

МИМИ

Разумеће.

СВЕТ

Напиши јој поруку, уз пут.

Немамо времена.

А мајка воли, мајка увек воли.

Превелика су твоја крила, треба им писта за лет.

Ово небо овде је скучено.

МИМИ

Мама, разумећеш, каснимо.

Мој дивни, шарени свет и ја.

Ово наше небо је скучено и плаво.

Рефлектори и мекан гумени под.

Ансамбл, оркестар, лајк.

Турнеја, премијера, лајк, лајк.

Свет је округан и јак. Неком лак.

Шансу ми дај, мајчице мила,

пусти ме да шансу себи дам.

МИМИ

Праштај ми мајко.

СВЕТ

Блок и хајд.

СЦЕНА

МАМА

Какав грозан сан!

Покретне степенице, једне иду горе, друге иду доле.

На једнима она, на другима ја.

Покушавам да је стигнем, да је дохватим.

Моја Мими ме не види, држи тешке кофере.
Спаковала је цео свој живот.
Сваку сузу, осмех и млечни зуб.
Кофери су тешки, ја трчим да јој помогнем!
Шта ако падне, ако се кофери сруше,
шта ако падну на њу?
Моја девојчица је од порцелана.
Покушавам да је стигнем да је ухватим,
моја Мими.
Не стижем, моја Мими пада.
Метални степеници се окрећу и мељу,
све је мирно, као када пада снег.
Велике беле пахуље покривају читав мој свет.
Какав грозан сан!

Мими где си? Сањала сам те.
Мими?

Мајчице моја, немој никад да ме питаш зашто.
Све ти знаш.
Ти си мој светионик, а ја сам морала у Свет.
Овде се скупило све, стезало, да крваре нокти, сећаш се.
Оне балетанке које сам прерасла,
а морала сам да их носи, јер нисмо имале...
А вредело је. И ускоро ћеч бити поносна.
У мом си срцу заувек.
Мајко моја.

Моја порцеланска девојчица је од бетона и челика.
Лагана као перо. Неће потонути, неће се разбити.
Она је моје све.
Нису ово сузе Мими мила, ово су звезде да те наводе, куда идеш, да не луташ.
Ти можеш све. Ти си све и светлост и тама.
Моја Мими.
Воли те мама.

МАМА

Мими? Хало!
Мими моја, јеси ли то ти? Хало!
Душо моја. Јави се. Само се јави, молим те.
Моја пахуљице. Мимице. Молим те.

МИМИ

Добро је. Мајко, добро је. Лепо ми је.
Радим пуно, пуно, пуно, али срећна сам. Да стварно, срећна сам.
Не брини. Стварно не брини...
За Мими.

МАМА

Зашто ти је тако уморан и тежак глас...

Спаваш ли? Једеш ли?
Или... Или...

МИМИ

Не брини. Мама не брини.
Немам више времена, позваћу те...
Волим те...

Нема ласте у мом Свету. Само голубови.
Висине су спратови и лифтови, уличне мачке и пацови.
Свет је стакло и бетон... Пазим колена да не посечем.
Свет је... Челик и неонска реклама у ноћи.
Обичан асфалт и смог...
Улица, булевар, сцена, соба, кревет, лампа, сат.
Тика - так... Тика - так.
Понедељак, среда, петак.
Моје време је његов новац.
Уторак, четвртак и недеља.
Кратак предах и сан. И опет нови дан.
Јутро и сат. Соба и спрат.
Улица,булевар и сцена.
Док плешем, све се врти другачије.
Мој СВет је опет леп. А онда...

Он.

И вртешка и покретне степенице. Шопинг мол. Тупи бол...
Купина распродаји. Акција - дај. Мода - рај.
И слатки крај... Сањам га.
Мајко.

СЦЕНА

ОН

Лутко... Луткице, хеј.
Теби се обраћам.
У кавезу си, бубице...Ти радиш... Птичице...
За пет минута!
Хоп хоп!

МИМИ

Није тако лоше, могло је и горе.
Ја барем знам у кавезу сам.
Ти, Свете мој.
Не знаш... мислиш да си слободан.
Моћан и усправан.
Али, то је само сан.

ОН

Где је она луткица?
Коју сам волео, у коју сам веровао...

И инвестирао?
Ко је ова пуњена птица?
Кучина и трица.
Све што си ти.
Сад иди.
Иди.
Одлази!

СЦЕНА

МАМА

Вече је тмурно, слабо сијају звезде,
месец је негде, на другој страни.
Сијај, сијај и моју Мими чувај.
Укосу је љуби, не дај души да се слуди.
Моја Мими се труди, она страшно себи суди.
Како ће, тамо таква... Како ће?
Недостаје данас и јуче и сутра...
Недостајаће.
Хладно је.

МИМИ

Хладно је.
У Свету хладно је.
У Свету тамно је.
Ратно је.
И ледено је.

МАМА

И нека је, њему је.
Све даље од тебе је.

МИМИ

Све даље одмене је.
Мој бивши цвет,
и у њему цвет.
Убран је.

Како је хладан и пуст мој мали град.
И боље да не види мој чемер и јад.
Крива сам тако сам уморна и крива.
Али сам жива и жива.
Не бојим се више ни ножа.
Све може да издржи моја нова кожа.

Устај Мими, устани Мими.
Кроз залеђено блато
сад знаш шта је право злато.

Корак по корак
кроз маглу и мрак.
Моја кућа, мој дом,
мајка, отац, сестра и брат
сцетло на прозору
откуцава сат.
Њима је топло и радосно,
мирише на колаче и печене паприке.
Све моје снаге и навике
моје прве балетске патике
снови и радости
и ситне дечије гадости.
Све је тамно и суза и снех
и опрости за грех.

Не питај ме мајко, не питај ме оче.
Снови и радости и ситне дечје гадости.
Младости дај ми снаге
за овај о стварности сан.
Толико тога још имам да дам.

МАМА

Шта ради ова девојка
у сред олује
нестаће струје.
Боље да идем имам још о коме да бринем,
кога да бодрим и љубим
да постану неки и стигну далеко,
као моја Мими
мој оркан и бура,
а ова девојка напољу
као камен да гура.
Капут је мокар и тежак за та танка плећа.
О боже тај капут ме на неког сећа
моја Мими тако хода
али то није она, знам
узалуд се надам.
А зашто ова златокоса прилика
стоји сада ту испред?
Плаши ме та мршава девојка
и та мокра коса и танак врат.
Ми смо сами. а ова девојка је у хладној тами
а моја Мими је сада у топлој дворани.
Можда ће желети шољу топлог млека
види се да долазибаш из далека.
Силазим по њу,
тужну странкињу.

СВИ

Мајка ће отићи. Низ степенице стрчати.

И ветар ће хучати
док ледена киша бије.

Почиње јесен
доноси зиму и неку тешку тмину.

Мимину истину.

А та девојка доле на улици у капуту,
сија светлост неку нежно жуту.
То је наравно Мими, бивша од злата
сад уморна и гладна,
неко злурад би рекао, да је баш јадна.

Али истина увек има више лица,
и свако је моје и свако је твоје.

К р а ј

9. ЛИТЕРАТУРА

Adorno, Teodor: *Filozofija nove muzike*, Beograd, Nolit, 1968.

Adorno, Teodor: *Philosophy of new music*, translates by Robert Hullot-Kentor, London, University of Minnesota press.

Деспић, Дејан: *Увод у савремено компоновање*, Београд, 1991.

Вуксановић, Дивна: *Филозофија медија 1: онтологија, естетика, критика*,

Вуксановић, Дивна: *Филозофија медија 3: онтологија, естетика, критика*, Чигоја, Београд, 2017.

Обрадовић, Александар: *Увод у оркестрацију*, Београд, Универзитет уметности у Београду, 1997.

Kohoutek, Stírad: *Tehnika komponovanja i muzici XX veka*, Београд, 1984.

Микић, Весна: *Лица српске музике класицизма*, Београд, Факултет музичке уметности - Катедра за музикологију, 2009.

Popović, Berislav: *Muzička forma ili smisao i muzici*, Beograd, Clio, 1998.

Wagner, Richard: *Opera and drama*, translated by Edwin Evans, London, vo. I and II.

R., A., Sharpe: *Philosophy of Music, An Introduction*, 2004.

James, H., Donelan: *Poetry and the Romantic musical Aesthetic*, Cambridge University press, UK, 2008.

Herbert, Pauls: *Two Centures in One, Musical Romanticism and the Twentieth Century*, 2014.

Пејовић, Роксанда; Перковић, Ивана и Мирковић, Татјана: *Музика минулог доба*, Београд, Факултет музичке уметности у Београду, 2017.

Узелац, Милан: *Филозофија музике*, Нови Сад, Stylos, 2005.

10. ПАРТИТУРЕ

Berg, Alban: *Lulu*, klavirski izvod, Wien, Universal, 1936.

Исидор, Бајић: Кнез Иво од Семберије, партитура Предрага Милошевића

Schönberg, Arnold: *Erwartung*, op. 17, Wien, Universal, 1923.

Поповић, Бранка: *Петроград*, Београд, 2013.

Милошевић, Татјана: *Ко је убио принцезу Монад*, Београд, 2012.